

جگه‌رخوین ..
شاعر و مرؤوف و کوردپه‌روهه

دەنگە سپىرىز ياجايى و دەنسانلىقى

دار سپيريز للطباعة و النشر
SPIREZ PRESS & PUBLISHER

خودانىن ئمتىازىن: حافظ قاضى
سەرنىشىسىز: مۇيد طىب

- * ژمارا كتىپىن (٣٨)
- * جىڭىرخوين ... شاعر و مروّف و كوردىپروهر
- * قەگۆھاستن و بەرھەۋەكىن : ھەقال زاخىنى
- * دەرھەپتانا ھونەرى : ھەكار فندى
- * بەرگ: بەيار جەمیل
- * تىپچىن: بەسنا محمدەد سالىح
- * سەرىيەرشتىيارى چاپكىرنى: زاگرۇس مەممۇد
- * چاپا ئىتكىن
- * ژمارا سپاردنى: (٤٢) سالا ٤٠٠
- * چاپخانە: وزارەتا پەروەردى - ھەولىتىر
- * تىرازى: (٥٠٠) دانە

(مافىين چاپكىرنى دپاراستىينه)

كوردستانى عېراقى ، دەھوك
ئافاهىن سەندىكا كريكارىن كوردستانى - قاتى سېيھەم
تەلەفون : 7225376 - 7222125
www.spirez.net

جگه‌رخوین

شاعر و مرؤوف و کورده‌په‌رووده

فه‌گوهاستن و به‌رهه‌قکرن
هه‌فال زاخویی

دھوک 2004

سی‌بی‌اس

————— ε —————

ژ ئىلهااما جىڭەرخوين

ژگىانى پاكى سەيدا جىڭەرخوين را ديارىيىه

ژ دەردى ۋىن دىلبەرى، ئىرۇپ پر كۇۋانە دل
ژ ئەقىنا ئەسەمەرى، ئىرۇپ پەريشانە دل

پەريشان و بىيىزازام، پرى دەرد و ژانە دل
بىن ھوش و گران بارم، ئىخسىرىنى چاقانە دل

چەند سالن ل بەندى مە، ئىرۇبىن سەمیانە دل
چاشەرتىي وى روژى مە، كەنگى بشەھيانە دل

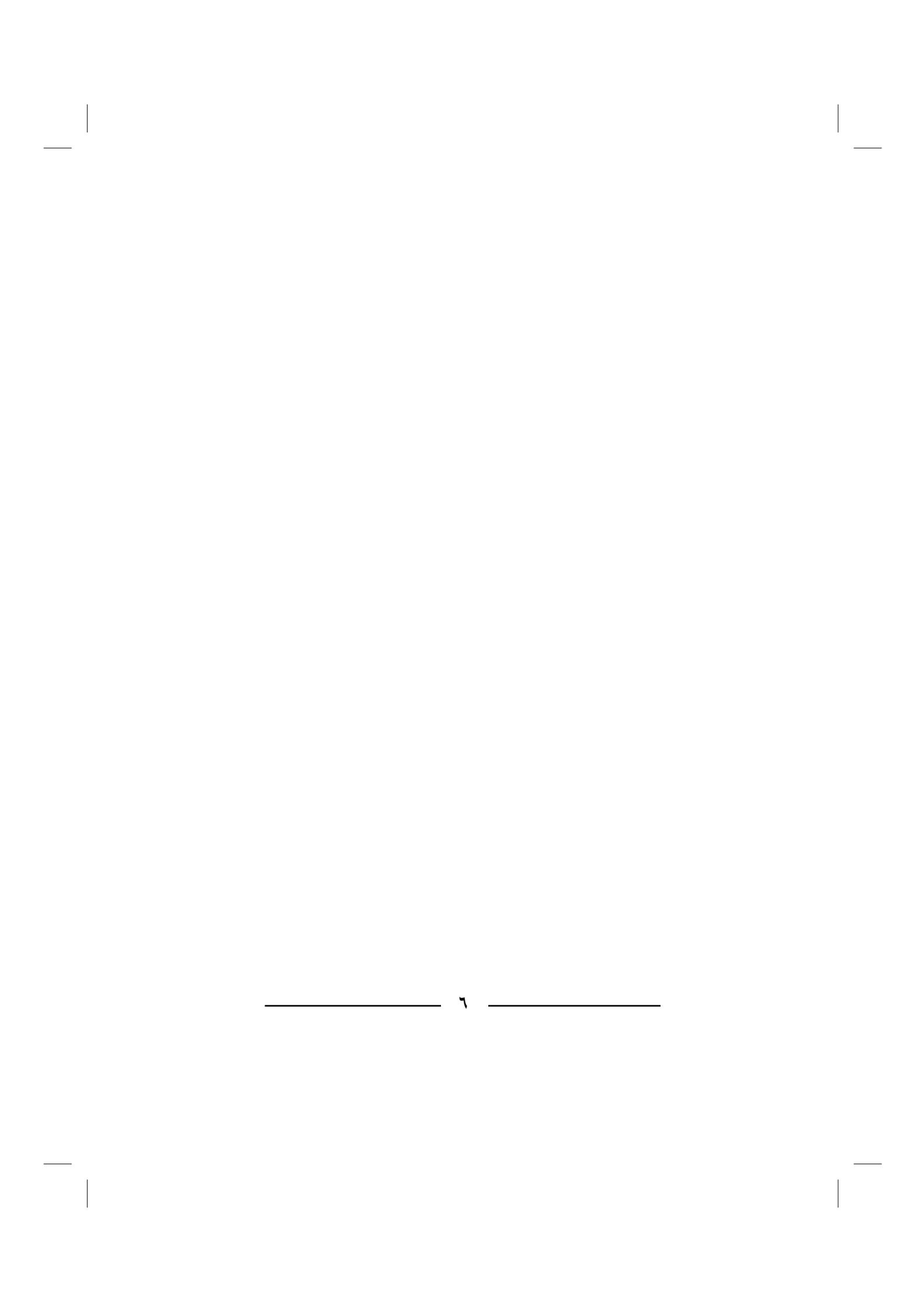
ژ ئىلهااما جىڭەرخوين، ئىرۇ دى گەش بى ئەف دل
سەيدا، ئالا ھات ھلدان، لەو ئىرۇ مەستانە دل

خەونا تە ئىرۇ بۇو راست، بىكەنى و دىلانە دل
دىلانا دلى تەيە، ژەنگى ئالانە دل

ھەقال زاخىرى

2-10-2003

دھوك

دیارى
بۆگیانى پاکى هەلبەستقانى مەزن
جگەرخوین

— ^ —

په یقه ک پیلەقی

ژمیئر ورده ئۆمیئدا من بۇویه ئەز بکاربىم ھەمى بەرھەمنى ھەلبەستقانى مەزنى كورد "جگەرخوين" ئى ۋەگوھىيىزمه پېيتىن عەردى، ۋ بىركرى پرانىيا خودندىغانان ل باشۇرى كوردىستانى ئانكۇ پارچە يارىزگاركى ۋ كوردىستانى پېيتىن عەردى دخوين، بەلكۈزى من ودك كەسەك خودندىغان باوەرى بىگۇتنەك مامومىتايىن ھەلبەستقان "مۇيد طىب" ئانىيە دەما جىقاتەك تايىيەت گوتى "كەسى زمانى كوردى بېپىتىن عەردى نەخوينت ئەويى نېش روشنېيرىا كوردى نەنياسىيە و بەرروۋاشى، ئانكۇ ئەو رۆشنېيرى كورد بىن كو بېپىتىن "لاتىنى" ئى نەخوينت ئەويى نېش روشنېيرىا كوردى بېاش گوھە لىدایە.

ئارمانجا من ئەو بۇویه كۆئەز تەڭ بەرھەمنى قى ھەلبەستقان و رۆشنېيرى مەزنى كورد ۋەگوھىيىزمه پېيتىن عەردى، لى مىزۈول بۇونا من بکارى رۆژنامەۋانىقە و ھەر وەھا نەپەيدابۇونا شىيانىن دراڭى بۇوینە ئەگەر كو ھەيا نەما من ئەڭ پېرۇزىدە وەك خەون دىتىيە.

ئەگەرەك گىرنىڭ ئەز پالدaiيە قى رەنگە پېرۇزىدە بىكمە دەزرا خوددا، ئەۋۇنى براستى چ گىرنىگى پېيدان بىرھەمنى جگەرخوينى مەزن نەھاتىيە كىن نەزىلىيىن دەزگەھىيىن رۆشنېيرى قە ل ھەرىپىما كوردىستانى و نەزىلىيىن رۆشنېيران قەزى،

بەلکو دەلیقە لەر دەستوپریت نادە ئەز ھندك ژ وان ئەگەران بدم بەرچاڭ ئىيىن كو
بۇويىنە ئاستەنگ دەقى رىدە، هەرچەندە ژى تەۋ سیاسەتچان و روشنېپەرىتىن كورد
باش و باش دزانىن جىڭرخوين كىيىه و چىيە و چ كرىيە، ئەز بخۇدەزى وەك
كەسەك خودنەۋەن قى ھەلبەستەنانى دىيىن يەك ژ گۈنگۈترىن كەسايىھەتىيەن
روشنېپەریا كوردى دەچەرخى بىستىيەدا كۆئەوى بەدەن مىرىد پەيدا كىرىنە و
كارتىيەرنەك پۇزەتىيە لسىر گەلەك گەنجىن كورد ھەبۈويە كۆپەر بەجىھان
ھەلبەستىيە بېچن و ھەر وەھا كارتىيەرنەك مەزن لسىر گەلەك گەنجان ھەبۈويە
كۆ خەددى لەۋەزا مللەتنى خوه دەركەقىن و بەرى خوه بەدەنە ھەقىكىيە دېمىن...
لداوپەيا قىيەتلىقى زى سۈپەسىيەن خوه ئاراستەي دەزگەھا سېپېرىز ياخاپ
و وەشانانان دكم و بتايىھەت رېقەبەرىنى وى ماموستا "مۆيد طىب" كۆپە من
بۇويە پالىدەر ئەز قەفتەك ژ ھەلبەستىيەن جىڭرخوينى بېتىيەن عەرەبى دانم
بەرچاڭنى خودنەۋەن.

ەفال زاخىرى
1-12-2003

جگه‌رخوین... زیان و داهیان

ناشی وی بین دورست "شیخ موس مهلا حسن"ه ل سالا 1903ل گوندی "ههسار" سهربقهزا "میتردین"ی ٿه ل باکوری کورستانی ڙمالباتهک ههڙار هاتیه دنی، وهیشتا جگه‌رخوین زارڙک باین وی بارکريه و چوویه بهر دلوچانیا خودی، ئهقجا جگه‌رخوین بئن کهس مايه، تهنڌي براین وی بین مهزن هنهک هاريڪاري پيره کريه و پاشي ئه و نهچار بورویه ڄلهم گونديين دهله مهند و ئاغايان کار بکه و خزمه تكارين بکه و دوي زين زارڙکيني ده جگه‌رخوين که ته زير ستهمي و زور دهستي.

ڙ بهر نهچاري و ههڙاري مينا گهلهک ههڙدهمي خوه، جگه‌رخوين نکارييوو ل خوهندنگه هان بخوينه، لئن ل زين 18 ساليئ لبهه دهستي مهلا دهست بخوندننا ئاييني كريه.

جگه‌رخوين بخوندننيشه و خواستنا زانستي هاته گريدان و حمز و ٿيانا پيشده چوون و روناکبيريin که ته دلي وی و ڙ بهر ڦئي يه کي ل گهلهک جها گهريان کر، لئن ئه و لسنوري خواندننا ئاييني نهراوهستا بهلكو وي ديفچوونا تشههک دن کر ئهوزي خواندننا بهرهه ميئن ئهدهبي بيتن کوردي مينا بهرهه مي

جزیری و خانی و فقیئی تهیران و هنگین دن، زوو بزوو بسەر ئىش و ئازارىن
ودلات و مللەتى خوه هلبوویه.

پشتى كو خواندنا خوه يا ئايىنى بداوى ئانى ل گوندەكى ل كوردستانى سورىي كارى "مەلاتى" كر ئانكۇ بوبويھ مەلا، لى دەدەمەك كورت دا ئەۋى بېير و باودرىيەن پىشىكەتى لوى سەردەمى خوه دا ناسكەن و ھەر زوو دۈزى شىيخ و مەلا و ئاغان كاركر و ئارمانجا خوه كره رووت كرنا وان و رەفتارىن وان يىتن دېشت پەردا ئايىنى دە دەرن و بوي يەكتى زولم و سەتمەكارىيەك مەزن لەلکىن خودىكەن.

ل سالا 1925 وپشتى شەھەستانا سەرھەلدا ناشىخ سەعىدى بېرەن گەلەك بېرەوەر و وەلاتپارىزىن كورد ژ باکورى كوردستانى بەر بگوردستانى سورىي ۋەھاتن و ئەوان ل سالا 1927 كومەلەك بناقىن كومەلە خۆبىوون دامەزراندن و جىڭەرخوين ژى يەك ژ دامەزىنەرەتىن ۋەن كومەللى بوبويھ و دەست پىتىكەر دكۇشارا "ھاوار" دە ھەلبەستىن خوه ئۇتىز ناقىن جىڭەرخوين وەشاندن، دەدەمەك كورت دا ل گەلەك دەفەرەن كوردستانى ناقىن جىڭەرخوين ھاتە ناسكەن ژ بەركو ھەلەستىن وى پە بۇون ژ ھەست و گىيانى وەلاتپارىزىي.

د بوبويھ رەتىن شەرى دووھم يىن جىيەنيدا جىڭەرخوين دەربايس بۇو و ۋان بوبويھ و ئەنجامىيەن شەرى كارتىركرەنەك مەزن لىجىڭەرخوينى كرەن و ئەۋەر بەھزرو بېرین سوسىيالىزم ۋەن چوو زىتەبارى وەلاتپارىزى و گىريدىانا وى بىنه تەوا كورد ۋە.

ل سالا 1950 ل كوردستانى سورىي پارتىيا ديمۆكراٰتا كورد دھىيەتە دامەزراندن، جىڭەرخوين ژى بوبويھ يەك ژ ئەندامىيەن ۋەن پارتىيەن و ھەتا مەرنا خوھى يەك بوبويھ ژ ئەندامىيەن وى.

پشتى روخاندنا سىيىتەمى شاھانى ئانكۇ "ملکى" ل عىراقى ژ ئەنجامىن كودەتايابىدالكريم قاسىل تىيرمەھا 1958، جىڭەرخوينى قەستا كوردستانى عىراقى كر ولىشىكا كوردى ل كوبىجا ئادابىن ل زانكوبىا بەغدا بوبويھ ماموساتايىن زمان و ئەدەبى كوردى، لىن ل سالا 1961 شورەشا ئىيلۇندا مەزن دەست پىتىكەت و ئەۋۇزى قەستا شورەشى دكەت و ھەمى شىيانىن خوه ژ بو فيېرگەن و رۇشنىبىرگەن كادر و پېشىمەرگە يېئىن پارتىي تەرخان دكەت.

پشتى سالا 1970 جىڭەرخوين دىسا بەر بگوردستانى سورىي چوویھ، لىن ل وى دەرى تووشى گەلەك ئاستەنگ و گىفتاريان دې ژ ئالىيى بەعسا سورى ۋە

و چند سال دزیندان و گرتاگه دهیازکرن ههتا کوسالا 1979 بەرپەلاتىن سويد قه چۈوييە ولوئى دەرىي بۇوييە پەناھەر ههتا 1984-11-22 بىيەك جارى ژ دونياين باركر وبەر بىلۇقانىبا خودى قه چۈرۈپ ئەگەرئى مىرنا ويىتى نەخوهشىدا دلى بۇوييە ول 2-11-1984 جەنارىزى وى بىمالەفرەك تايىيەت بەرسورىيا قە هاتە گوھاستن.

گەلهك نەخودشى و گرفتارى جىڭەرخوينى دىئيانا خودە دىتىنە وبەلکو رەشا وى ياتايىيەت ژى دەلەستىن وىدە خۇديا دىبە و هەر وەسا رەشا بن دەستىيا مللەتنى كورد جىڭەرخوين بىيەك جارەمەزاندىيە، لەورا گەلهك نۇونىتىن ھەلەستىن وى وەسا وى خۇديا دكىن كومىزىقەك علمانى دىزى دىن و ئاين بۇوييە، براستى ژى جىڭەرخوين ژئالىي زەلامىن ئايىنى و دەولەمندان ۋە تووشى ھەوەك دەۋار بۇوييە كوجارنا دەگوتىن جىڭەرخوين كافەر گوھ مەدنىيە وجارنا دەگوتىن ماركسىيە و گەلهك گونەھىن دى پېتىقە دەپتىلان، لىن جىڭەرخوين وەلاتپارىز و بۇير و كوردەك رەسەن و دلسۆز پاك و پاقۇر بۇوييە و ھەزر و بىر وشيانىتىن خوه ژبۇرىتىن يەكتى تەرخان كەرىنە دا كومللەتنى وى ھشىيار وزانا بىه وئەو نەبۇوييە دىزمىن راستىيا ئايىنى ئىسلامىت بەلکو دىزمىن وان رەفتاران بۇوييە ئەوئىن بناقى ئىسلامى دەتەنەكرن.

جىڭەرخوين و ھەلەست

كەسىن بەيت وبەرھەمنى جىڭەرخوينى بىن شعرى بخويىت -مەبەستا من كەسىت تايىيەتىندى - دى گەھتە وى ئەنجامى كۆزلاپىن ھونەرى قە جىڭەرخوين كەتىيە دىن كارتىپىركىندا جىزىرى و خانى قە درووپىن رۆخسارى "شكلى" قە ئانكۇ وى ھەلەست بروخساردەك كلاسيك نشيسييە لىن دېياساپى ھزرو و بىران دە جىڭەرخوين ھەقچەرخ بۇوييە و دەيتىتە زەمارتن يەك ژىنگىتىن ھەلەستشانىن كوردىن نۇوزۇن ژبەركو وى پەيپەتىن نۇو، ھزرىتىن نۇو، بىرۇ باوھرىتىن نۇو پېتىقەرەتىن وى سەرددەمى ئەو تىدا ژىيائى دەلەستا خوددا بكارئانىن..

لی دیسا جگه رخوبن دمینه جزیری دئه قینداریا خودده، و خانی د نهته ودیی
یا خوددا، و فهه قیبیت تهیران دنازکی یا خوددا و نهف چهنده خوهیا دیه ددما
ججگه رخوبن ناقیتی جزیری و خانی بدنهان حاران ددهلهستین خودده بکار دئینه
مینا.

جگه رخوین و رومن

وک هولدان جگه رخوینی بزاقین نقیسینا رومانی هبووینه لئ وها خوده بایه کوئه و دواری رومانی ده نه هند سه رکه تی بورویه ز برکو شیبانین وی شیبانین هله مستی بروون و تهني وی دوو (2) رومان نقیسینه ئوزی "رەشوبىي دارى" و "جىم و گولپەرى".

جگه رخوین و دیرۆك

جگه رخوبینی گلهک خوه بدیرۆکا مللەتنى كورد شە ماندى كريه و هەولدانەك باش كريه دوارى نشيسيينا ديرۆكىيەد و ئەوي پرتووكەك مەزن ز دوو بهرگا پىتكەتايى لەلور ديرۆكاكا كوردىستانى نشيسييە و نافى وي كريه "تارىخا كوردىستان".

چگه رخوین و مارکسیزم:

مینا هدمی روشنبریرین رۆژهەلاتا ناقین ژ چەرخی بیستئی سالین چل و پینجیان جگه خوینی ریکا مارکسیستەتی ژ پۆر زگارکرنا کوردستانی وەک ریباز

باودر پى ئينا بولو، لى دسر هندىرا جگه رخوين مروقەك نه تەوه خواز بولو و دخواست ماركسىيەتى بۆ دۆزا نەتهۇي بىكار بىبىن ئانكۇ مفای ڙىن و ھەرگەت و ئەوي گەلەك ھەلبەست باركسىيەتى و رىيازا ماركسى نېيسىينە لى چ جاران جگه رخوين نەبوو يە ماركسى ڙ بۆ ماركسىيەتى بەلكو ئەو سەركەتنىن وى سەردەمى ماركسىيەتى ل كوبىا و قىيتانام و كمبوديا و گواتيمالا بەدەسته ئىناي بۇوينە ئەگەر گەلەك روشنېرىن كورد ھەلبەت روشنېرىن روزھلاتا ڦى رىيازا بۆ رىزگار كىرنى ھەلبېرىن... بکورتى جگه رخوين ھەول دايە مقاي ڙ گەلەك بىر و باودران و ھەرگە بۆ ئاشاكىنا ئايدۇلۇزىيەك نەتهۇي.

لى پشتى پەيدابۇنا شورەشا ئىيلۇنى ل باشوري كوردىستانى و بەدەسته ئانىينا رېكەفتا 11 ئاتادارا 1970 جگه رخوين وەك مروقەك نەتهۇي و دوور ژ ماركسىيەتى خوھيا دكەت ئەف چەندە ڙى دياره دىيواناوى "كىمەئەز" دا كول سالا 1973 ل بېرۇتى ھاتى چاپكىن.

جگه رخوين و دۆزا كوردى:

مینا جگه رخوينى - چ ھەلبەستقانىن كورد ھەلبەست بکورد و كوردىستانى نە گوتىنە، بەلكو جگه رخوين بۇو يە دەنگى شورەشىن كوردى و گەلەك قوريانى ڙى دېنى رىدا دايىنه.

وجگە رخوينى كوردىستان ڙى دېتىيە ئېك پارچە زولم لى ھاتىيە كرن و لسىر چوار دەولەتان پارقە بۇو يە، بەلىنى چ جاران جگه رخوينى ھەلبەست بپارچە كىن نە نېيسىيە و يازى داش گوھ ۋە ھاۋىتىيە، ئەوي د 7 " دیوانىن خودا بەهزاران خەون بکوردىستانى و ئازادىيا و يېھ دېتىيە، جاران كوردىستان كىيە دايىك، جاران كىيە يار، جاران كىيە بەھەشت، لى ئەو گەلەك لسىر و دلاتى خو كوردىستانى گىيە وزېيرا روندك باراندىيە.

جگه رخوين و زانست:

ھەلبەستقانى مە جگه رخوين مروقەك روشنېير و مەھىي قەكىرى بولو لەورا وى ھەر كور و كچىن كورد ھاندىيە بۆ خواندن و زانىنى ڙ بەركو وى زانىن و

زانست بباشترين رئ هلهيارtie داکو کوردستان رزگاريست.

ئيـرـقـ رـقـ رـقـ خـ وـنـدـهـ ئـانـ
خـورـتـيـنـ هـيـزـاـ خـورـتـيـنـ زـانـ
رـقـ شـ يـ رـانـ رـقـ مـ يـ رـانـ
رـقـ كـ وـرـدـيـنـ پـهـلـهـ وـانـ

جگه‌رخوين و جفاكى کوردى:

دگه‌لەك نۇونىتىن ھەلبەستاخودا جگه‌رخوين دەردەسەریا کوردستانى
ۋە دەگىرىت بۆ وان رەوش و تىتالىتىن كەقىن بىتنىن كوبۇينە ئەگەرتىن سەرەكى ژ بو
ئىتكەپەپۇنا کوردستانى مەللەتىن كورد، دىسان جگه‌رخوينى ھېرىش بىرە سەر
وان شىيخ و ناغ و دەرەبەگىن نەفتىن دەزمەتا دۆزا مەللەتىن خودا و ئەو كەسىن
ئايىن بىر بەرزە و دەنديا خوييا كەسى بىكارئىناین رسوا كەرىنە ورى دەش
دەرخستىنە مىينا ھەنك شىيخ و دەرويش و سوفىيەن كو گەلەك جاران بۇينە
ئەگەر مەللەت دەخوەك مەزن دا بىنەت.

گـورـمـيـنـهـ دـهـرـوـيـشـ هـارـ وـ دـيـنـ
ھـاـوارـ دـكـىـ قـيـزـيـرـىـنـ وـ شـيـنـ
سـاـفـارـ وـ نـيـقـشـكـ ۋـيـرـەـ بـيـنـ
بـرـچـيـنـهـ زـارـوـ تـەـفـ لـ مـالـ

عـەـرـانـىـ بـاـشـيـىـرـ وـ دـرـ بـخـوـيـنـ
زـەـرـهـ وـ دـخـىـسـ تـتـەـ ئـولـ وـ دـيـنـ
ھـەـتاـ جـگـەـرـ لـنـ بـوـيـهـ خـ وـيـنـ
وـدـلـاتـ بـخـ وـازـنـ ئـمـ ھـەـلـ

بەرھەمىن جىڭەرخوينى يېنچاپكىرى

- 1- ديوانا ئاگر و پىتى / هەلبەست 1945 شام
- 2- ديوانا سەورا ئازادى / هەلبەست 1954 شام
- 3- ديوانا كىيمەئز / هەلبەست 1973 بىرۇت
- 4- ديوانا روناك / هەلبەست 1980 ستوکھولم
- 5- ديوانا شەفق / هەلبەست 1982 ستوکھولم
- 6- ديوانا هيچى / هەلبەست 1983 ستوکھولم
- 7- ديوانا زىند ئاۋىستا / هەلبەست 1983 ستوکھولم
- 8- تارىخا كوردىستان / دىروك 2 بەرگ - ستوکھولم
- 9- فەرەنگىا جىڭەرخوين / قاموس 1961 بغداد
- 10- رەشىۋىن دارى / رومان / شام
- 11- جىم و گولپەرى / رومان / شام
- 12- سالار و مىدیا / داستانا شعرى / بىرۇت 1973

ئىدەرين من مفا زى وەرگەرتى

- 1- ديوانا ئاگر و پىتى 1945 چاپا شام.
- 2- گۇشارا ماف 1996 چىريا ئىيىك - دھوك - ھەقال زاخوپى.
- 3- حەفتىناما خەبات 22 چىريا ئىيىك - 1997 ھەولىپەر - ھەقال زاخوپى.
- 4- پېشەكىا ديوانا روناك 1993 استانبول - كمال بورقاي.
- 5- ديوانا ئاگر و پىتى 1992 چاپا استانبول.
- 6- ديوانا روناك 1993 چاپا استانبول.

۱۹ **مکتبہ سماں**

بکورتى ژینا من

سالا هزار و نهه سهه وسى ئهز هاتم دنياين
بناثى سولتان شىخ موس ئهز چىبۈوەمە ژدایى

ھەتا بۈوم سىزىدە سالى ل گوندى مەھساري
ژینا خۇوه من دېۋراند پاشى ژوئى مەدا رى

باشقى منى رى سپى خوددى مەرۆڤ و روومەت
نەمرۆقەك مال گەنى بىن نامووس و بىن غىيرەت

ژ تەنگاسى، نەچارى، مە ئەو گوندى خۇوه بەردا
ھاتن ئاموودا رەنگىن، باشقى من زوو ئەمر دا

ديا منا بەلنگاز پىنجى سالى دلوڭان
سالەك پشتى باشقى من، ئەۋۇچى ل وى بۇ مىغان

برایی منی نیف مهلا، ژ عاله‌ما رۆحانی
راست و درست چ بیئری ئەو تشتەکی نزانی

وی پیرەکا خوه ئانی بى وزدان و بى مەزى
بگوتیین خوه ئیین چۆرس، ئەو من بى دەرب د کۆزى

خوهشکا منا خودندهوار، بى ئىنساف و بى وزدان
ئەز رەقییام هاتم جەم وئىزى ئەز کرمە شقان

گەھل فر و گەھل وئى من عەزابەک مەزن خوار
يا (الله) ويا خوددى پاشنى بۈومە خودندهار

زىنا من يا كەۋنارە ئىيىدى هاتە گۇهارتىن
تەڭ خوهشى و زانەبۈون حەفت ھەشت سال ھن ب ھن

من دەست بکوردىيى كر پەيدا كرم چەند مرىد
ب خوهشخان و رەشىبەلەك خەسما پشتى شىخ سەعید

پاشنى چۈومە عىراقى ژ وئى ئەز چۈومە ئىران
ھەچى كەسى بىديا ژ من دمانە حەيران

من ئىيجازا خوه ستاند بىرەستى مىرانى
ژ نۇو كەچا خالى خوه ژ ھەسارا خوه ئانى

بۈوم مەلايىن ھاسدا ژۆر جېپۈش و سەرىشاش
ژ نۇو رىيىا راست و خوهش بۇو سەر ژۆر و رېل و كاش

من بدووْقى دنى گرت، ۋىئى كەت دلى من
بارى گوندو و ئى كولغەت، ھەمى كەت سەرملى من

پاشى هاتە بىرا من كۆئەز بىم خۇدەي گوند
دلى من زى گۆتە من گەلەك باش و گەلەك رېن

من ژ ئاخا جىزىرى دو گوند گرتىن كۈل و خەم
ناشقى يەكى چىلەك بۇو، ئىدى مەكىر جەھەنم

دناش مەدە نەما بۇون نە ئاغا و نە كىيخو
عەلو و چەلو كوم بقول، من تەف كىن وەكى خو

رۆزى مە گوند ئافاكىر كەتە راستى مۇختارى
گۈندىن مە بۇون بەرىھەرى، دىزمىناھى، نەيارى

تەقان گرتىن دارىن خوھ بۇونە وەكە گورىن ھار
زۇي بەختى منى رەش، كورى پۇتنى بۇو مۇختار

سەرمىانى وى دەرەو ل سەر وى بۇو بەرىھەرى
وەك دووچەيى تالىيانى پاشى وى زى بخوھ دەرى

خۇدەي مال و خۇدەي گوند ل بەرگىلىي بۇو سوار
رې زى خستە مالا خوھ ترۇ پاشى بۇو عەتار

پشتى علمى خوھ ئى پې بۇوم دۆدۇيى قولنگفان
بۇوم ھەۋالىي كوم بقول كورى پۇتنى سەرمىان

ئەف جىيەانا خاپىنۈوك ھەتا مەزى خوه ناس كر
چ بكم فييده نەمايە عەمرى خوه من خلاس كر

چما راستى دېيىرم ل ناف دينا بۇومە دين
ھەتا بىرم ڙ نووشه خەلک ئى بىتىن جىگەرخوين

بېرىيا وەلات

كافهريدون، كا درەش، تاجا كەيان ل كۈويە
كا گوھدەرز و كا رۆستەم، كا ئەمەيدان ل كۈويە؟

كا پادىشاھى ئەلۋەند، كا سۇلتانى ل دەينور
كا ئەيىوبى، كا دىسەم، كانى مەروان ل كۈويە؟

كا مىرەكىن ل بابان، كا پاشايىچى رەواندز
كا جزىر و كانى مىر، كا بەدرخان ل كۈويە؟

كانى مىرى بەھدىنان، كانى مىرى هەكاران
كا مىرەكىن ل زازان، مىرى خەرزا ل كۈويە؟

كانى مىرى حەسەن كىيف، كانى مىرى ل ساسۇون
كا مىرەكىن مەجەن كورد، مىرى شىپروان ل كۈويە؟

کا مهلا تیه، کا خهربووت، کا چرمیوک و سواره ک
کانی ئورفه، کا سروچ، میری ملان ل کوویه؟

کا ویرانشەھ، کا دىرک، کا میردین و نسیبین
کانی ئامەد، کا ھزرق، میری هیزان ل کوویه؟

کانی ستھور و کا مدیات، کا ئەرزەن وبشیرى
کا ئاشیت و کا ھیتەم، کا گوردلان ل کوویه؟

کا بەدلیس و کا سیرت، کانی مووش و ئەرزەرقم
کانی قارس و بایەزید، کا مەربیان ل کوویه؟

کانی مکس و کا خەسخیت، کانی سەرا مەخینان
کانی دەشتا جۈلەمیرگ، کانی وەستان ل کوویه

کا شەنگال و کا مووسىل، کانی زاخو، کا دھوک
کانی ئاکرە، ئامېدى، کانی بارزان ل کوویه؟

کا ھەقلیپر و کانی کۆئى، کا حەریر و رەواندز
کا شەقلابە، کا دەرتەنگ، میری سۆران ل کوویه؟

کا كەركۈك و شەھەزۆر، کا حەلۋان و کا دەینور
کا كەلۋىس و کا نەشكاس، کا مەھرەوان ل کوویه؟

کا تەنورە، کا زەلم، کا مەشىلە، کانی لۆى
کا سروچك، کا ئالان، کا دومەھران ل کوویه؟

کا لۆران وکا گۆران، کا حەمربىن وکا سەفین
کا ئەو بازارو ئەو گوند، کا کوردستان ل کوویه؟

کا ئەو دەشت وکا چىا، کا ئەو ئاش وکا گىيا
کا ئەو کوون وکا کۆچەر، کا ئەو زۆزان ل کوویه؟

کا ئەو دەنگىپەزى قەر، کا ئەو گولىتىن سۆر و زەر
کا بىنەفسىش وکا رىحان، کا گولستان ل کوویه؟

کا کووفى و کا ئەقۇر، کا ئەو دەنگ و قۇرەقۇر
کا شىينا كەۋى نىتر، کا نىتچىرىشان ل کوویه؟

کا ئەو جۆت و ئەو جۆتار، کا ئەو پەز و کا دەوار
کانى بەرخ و کانى كار، کا بىرىشان ل کوویه؟

کا ئەو مىرگ و کانى دەشت، کا ئەو باغ وکا بەھەشت
کانى سەيران، کانى گەشت، کا ئەو دىلان ل کوویه؟

کا ئەو خۆرت و کا كورك، کا ئەو شال وکا شەپك
کا گۇۋەند و کا كەچك، کا زىنلاشان ل کوویه؟

کا دلشاد و گولىزار، کا شىيرىن و کانى زىن
کانى عەيشى، کا فاتى، کا پەريشان ل کوویه؟

کا ئەو مىر و کا ئەو ژىن، کا ئەو كالى رە مەزن
کا لېلى وکا لۆلۆ، کا ئەو حەيران ل کوویه؟

کا ئەو کەن و کا گەشى، کا شادى و کا خودشى
کا سەرسال و کا نۇورۇز، کا مەھرەجان ل كۈوييە؟

کا ئەۋئاقا سار و خودش، کا گىندۇر و کا زەبەش
کا بىرنج و کا گەنم، کا ئەو بۇستان ل كۈوييە؟

کا ھرمى و کا ئىنجاس، کا بىھۆك و کا ترى
کا ئەو خۆخ و کا ھنار، کا دوھېلان ل كۈوييە؟

کا ئەو زىف و کا ئەو زېر، کا كانىيىن گاز و قىر
کا ئەو تەرش و کا تالان، کا ئەو دەوران ل كۈوييە؟

کا وەلاتىن مە رەنگىن، ئىرۇز ژار و بىرىندار
جىڭەرخوبىتۇ دەبگىرى، کانى دەرمان ل كۈوييە؟

شاهناما شه‌هیدان

دخوازم ئەی دلۆزارۆ بچاکى
ھەری میرین و دلاتى مە تو راكى

بېيىزە ئەی شەھيدىن دين و مللەت
بەسە رايىن، سەرىز رۆزا مە دەركەت

بەگ و ئاغا ژوھ ئىرۇ دگازن
بەسە رايىن و دەكى مىئران مەرازن

دلۆزارۆز خالد بەگ رە بىيىزە
بىسەر يەستى تو يەك نوتقى بىيىزە

بېيىزە خالدۇ رابە دەرنگە
ھەمى كوردان بەھەۋە دايە دەنگە

ژوئ رابه هه ره بیش فوئاد بهگ
ژکورمانچاره ریزانی تو بی شهک

قەلم فییده دکی ئیرق تو رابه
خەوا شىرین ژبۆمە پر عەزابه

د ۋى وختى كەسىن وەك تە نەزايە
بەلىنى چېكىم ژ من ئيرق جودايمە

دلوقىزە كەمال فەوزى تو كانى
تو دلخوش بە ، بىشان رۆزىن جوانى

دزامى كە دەقى وختى تو رابى
وەلاتى مە ژ خوبىرىتىان جوداكمى

دلوقۇسۇف زىيا راكە ژ گۈزى
بەرىنى كوشتى بىجارەك بىنە دۆرىنى

ژ بۆ كوردان بىكىن جەھەدو خەباتە
ھەلا رابىن سوپە عىدا وەلاتە

رزا رابه جىهان بۇويە سەرفراز
دەنەيىما مانە تەنھا ئەم بەلەنگاز

بنىپەن ھوون جەھى تەختى شەردەخان
خەراب بۇويە ژ دەستى لە تووران

ئەيا سالح بەگىن ھنى ھەلسىتە
وەلاتى مە لىسەر تە ژارو مەستە

بەدەستى خۇھ تو بىگە شۇورى كوردان
بەدەف بىزە ژ بۆمە وەعزمى قورئان

دلو رابە بىزە حاجى ئەختى
برا رابە خۇددانى تەخت و بەختى

كۈرىن تە تەۋ دەن قىيىن وەوار
ژ كوردارە ھەممى بۇونە فيداكار

ل جى رابە، ژ جى رابە حەقى بەگ
ل شۇون بازان دخوين حاجى لەگ لەگ

وەلاتى وە خەلا راکر ل شېران
نها سەيدە ژ بۆكۈندى شكىران

وەرە خەيرى بەگى رابە ژ دىرسىم
ژ تەحالى وەلاتى خۇھ بېرسىم

ھەرى ئەمادەن وباغ و رەزانا
گەلۇ راستە كەتن دەستى نەزانا

بەسى راسىم تو رابە ئەھى ئەفەندى
بىخويىنە تو زمان وزارى زەندى

بنیئرە خووش لقى جەھدو خەباتى
ژ رۆزئاڤا ھەتاني رۆزھلاتى

ژ ھيزانى تو رابه سەرخوھ برهان
تو برهانى ژ بۆ داومە كوردان

بناشى تەدکن جەھدو خەباتە
نەتىجامە بەلىنى توپلا وەلاتە

وەرە رابه موعەلم توژ پیران
نەپیرانە، بەلىنى پىرە ژدەردا

گەلەك ژارە ژېر دەردى كورىن خوھ
خەراب كر خانومانىن ھوندرىن خوھ

تەيىب عالىي وەرن جارەك شىار بن
قەلەم بىگرن ل شىنبۇزان سوارىن

بەلىنى زامى كۈئەم پىيكتە بىن يەك
ئەم گۆڭى بەرى خەلکى بىن شەك

وەرە رابه سلىمان لاۋى ئەحمدەد
وەلاتى تەھەمى زۆزان وسەحەد

بەسە رابه ژ بۆ تەھاتى فەرزىند
بەلىنى فەرزىندەكى روستىم ھنەرمەند

ودره رابه عهفيف بهگ وده گيدا
ل مهيدانى بدن خار و جريدا

عهشيرا حهيدران و ههم جهالى
ژ مهيدانا که مالي مانه خالي

ببيژه ئووسفو رابه ددرنه نگه
ل هر ئالي بنيره قال وجه نگه

و ولاتى ته ههمى ميرگ وبه هه شته
دلالى من تو رابه چاخن گه شته

دلخالد بهگى ئووسف ببىئنه
ژ خه و راكه كم ره بهگ پيئه بىئنه

ببيژه ئى هنه رمه ند و سهر فه راز
تو رابه بقته هزر بويه داخواز

ودره ئهى شيخ سەعىدئى پر منه و در
بەسە، رابه تو ئىرۇ ئهى دلا و در

زه مانى ته نه ئه و چاخه تورازى
بەسەر بەستى تو حەقى مە بخوازى

بهلى وختى تىنگ و تۆپ و شووره
عه زيزى من نەجاتا مە نه دووره

تو عه ڦدل قادری شیخی ل نه هری
دعا له م د تو مه نشور و بفه خری

که ره مکه رابه سه رخوه ئهی تو سه روهر
ڙ بو کوردا تو ریزان و تو رتبه ر

تو شه مسہ دینی رۆژا دین و مللہت
ڙ قام شلو تو رابه پ پ به مهت

به لئی زانم کو قه هرا ته چ دۆزه
و دره جه رگنی نه یاران پن بسوژه

و دره شیخ عه ڦدلاهن مهله کانی
شہ هیدی تو، دناشا مهله کانی

ل زۆزانان تو بنیّره ل خوینی
ل جانی مه تو نایینی برینی

و دره شیخی مه ئه یورو بی ب سه ماغ
بنیّره تول زۆزانی ڦه ره ڦداغ

هه می گوند و هه می کانی، هه می وار
خه راب بیونه ڙ دهستی زولم و نه یار

و درن رابن گه لی شیخین دچانی
بنیّرن هیون لقئ اخ ره مانی

فەلەک بى بەختە لەورە خۇوز و خوارە
ھەتا ئىرۇ بىكۈدان رە نەيارە

وەرە شىيخ عەقدلاھى ناركى زوو
بنىرە تول مە يەك جارەكى زوو

وەلاتىن مە وەكى ئاشىن نەيارا
سەرى كوردا دەپىرت ھەر بىارا

وەرە ئەمى شىيخ شەريفى ساحبى دين
زەكۈردارە بەلىنى زانم تو دوورىين

تو باودر بە هوونىنى رۆكى بېيان
ئەمى حەيفا وە دى جارەك ھەلين

دلىۋزارقە ھەرە نك عەقدەرە حمان
ئەوه شىيخ و شەھيدى دين وئيمان

تو گەھ بىگرى، تو گەھ پىرە بنالە
بەلىنى شىيخى تە پر قەنج و دەلالە

ھەزار ھىستەر بىيەك چاقى بىتىزە
ئەدەب بىگە ل بەر وى ژىزە بىيىزە

جەڭەرخوبىن بۆتە ھەرددەم پەسەندارە
ھەزار رەحمەت ل گورنا تە بىارە

ژ ته پى رابه سەرخوھ ئەي تو سەيدا
پەن شىرىن ژ بۆ كوردان تە كەي دا

چلو سەبرا تە تى ئىرۇ دگۇرى
برا يىتەن تە كەتن بن دەستى زۇرى

وەرە با توپىيان عەمەر ئاغا دەلالو
ل حالى مە بنىئە ئەي تو خالو

ژ بۆ وە پە فەھىت وئار و شەرمە
كۈرىن جەنگىز بخارەك تىنە سەرمە

وەرە رابە فە تاخى حاجى دەلى
وەلاتى تە هەمى زۇزان وگەلى

بنىئە تول وەلاتى زېر و زۇرىن
ھەمى كوردن كۈرىن بەھرامى چۆپىن

تەمەر ئاغا ژ ھىززەلى تۆ رابە
بنىئە تول بەختى مە خەرابە

بەلى ئىرۇ ھەنەك يارە ژ بۆ مە
بەلى چېڭىم كۆئىشارە ژ بۆ مە

وەرە سۇو سەف بەگى زازى بگۇرى
بەدىئە گوھ ھەوارەك تى ژ سۇورى

هەچى كوردن وەكى روسىتم كورى زال
وەلى چېكىم، نەن حاىل و نەن مال

وەرە رابە تو سەيىفەلاھى هىنى
تو دى حاىلى وەلاتى خۇوه ببىنى

وەلاتى تە كەتە دەستىن نەيارا
هەچى كوردن ل سەر شاخ و دىيارا

دلىزارق ب يادق رە خەبەر دە
بلا رابە مەجالا قەومى كوردە

وەرە جارەك ل كوردا ئەم بىتىرن
ھەمى خۇرت و پىلەك وشىر و مىرىن

ورە رابە ژناف بۇتان تو گورگىن
تو دلخوش بە ژ بۆتە هاتە مىزگىن

برايدىن تەشىيار بۇونە بجارەك
د ناف واندە نەمايە قەت نەيارەك

ئەرى سەبرى، كورى فارق تو كانى
گەلۇ دىسال سەر شاخ و چىانى

بەلى زانم دگۈزۈتىدە دنالى
تەك و تەنھا و ژارو بىن ھەۋالى

ژئه رخهن را يه شه و قى، پر بشه و قى
ژكورداره تو دخوهش و بزه و قى

بنييـره تو لوهلاتى مـه ديارن
هـمى كوردن لـسـهـرـ وـاـناـ فـارـنـ

ژـنـافـ قـهـوـمـاـ توـ رـابـهـ ئـهـىـ مـحـمـدـهـ
هـمىـ كـورـدـنـ،ـ ژـنـكـ تـهـ،ـ تـاـ بـسـهـرـجـدـ

وهـكـىـ تـهـ ئـهـوـ هـمـىـ شـيـرـوـ پـلـنـگـنـ
بيـهـكـ جـارـىـ بـقـيـلـ وـقـالـ وـجـهـنـگـنـ

حـهـسـوـتـيـلـىـ بـراـهـيمـ بـهـگـ،ـ توـ رـابـهـ
لـ زـۆـزـانـ ئـهـرـارـاتـىـ خـوـهـيـابـهـ

بـرـشـىـ دـيـسـاـ،ـ بـرـشـىـ دـيـسـاـ بـراـهـيمـ
ژـكـورـدارـهـ توـ دـيـسـاـ بـراـهـيمـ

دـلـۆـبـيـشـ عـهـلـىـ جـانـ وـسـهـيـدـ خـانـ
شـهـهـيـدـنـ هوـونـ،ـ بـهـلـىـ خـوـيـنـاـ مـهـ كـورـدانـ

بـهـلـىـ زـانـمـ جـهـىـ وـهـ پـرـ بـلـنـدـهـ
براـابـنـ خـهـواـ شـيـرـينـ نـهـرـنـدـهـ

ژـتـهـ وـفـيـقـ وـهـ قـالـيـنـ وـيـرـهـ بـيـزـهـ
هـهـچـىـ كـورـدـهـ وـهـكـىـ مـهـ خـوـيـنـ دـ رـيـزـهـ

بقوربانا وه بن سمه شاه و كهيخوه
دگه مال وعه يال و زارقين خوه

دلۆ بەس بەس خەلاس نابن عبارات
ھەزار رەحمەت ل زۆزانى ئەرارات

ھەنە تىيىدە شەھيدو شىيخ و خازى
نه وەك شىيخ و شەھيدانى مەجازى

بەلنى سۆندي دخوم جارەك ب لالەش
بزەردەشت و بروز و هەيىش و ئاتەش

بئەھريان، بھورمۇڭاھ و يەزدان
شىيار بۇونە بەلەنگازىن دکوردان

تىنگ چۈويە نەدا دۆرەتە خامە
خەوا شىيرىن لچاقلىقى مە حەرامە

بنىيەرن ھۇون ل زۆزان و دىيارا
ھەمى سۆرن، ژېرخوينا ئەزارا

كەچ و دوخىت و جوان و قىيزو بۇوكان
ژەدردى مە كەتن رەنگى پەپووكان

نە بەس كوشى ئەقىن لى ئەم دناسن
دگۇران دە، دلۇران دە چقاسن

ژوان دوورم، وەکى كۆرم دتاري
ھەزار رەحمەت ل گۇرنا وان ببارى

بەلىنى رۆزى كوشتى چۈون وەفاتە
چ خوش رۆزە، وەکى چەئىتا وەلاتە

ژ وي رۆزى جىڭەرخوين و جىڭەرسۆز
بىقىرىيانا وە بىم عىيدا وە پىيرۆز.

قبله‌گاهی شاعران*

سه‌روه‌ری عالی جه‌ناب کورد ته‌ث بن فرمانا ته‌بن
کوره‌ش و دارا وجـم هـردـم دـپـیـوـانـا تـهـبن

له‌شکه‌ری کورد و عه‌رهب هه‌ردـم دـبـن دـارـی تـهـبن
سـتـسـهـدـ رـزـخـانـ وـکـهـمـالـ تمـ بـقـوـرـیـانـا تـهـبن

عومـرـیـ کـهـیـ کـاوـسـ بـکـیـ وـهـکـ عـومـهـرـیـ عـادـلـ بـثـیـ
(جاـهـیدـوـ لـاـ تـقـنـطـواـ) تمـ رـهـمـزـ وـ نـیـشـانـاـ تـهـبن

تـالـعـ وـبـهـ خـتـیـ سـپـیـ تمـ رـیـبـهـ روـ دـوـسـتـیـ تـهـبن
ئـهـسـعـدـ وـسـعـدـ وـسـهـعـیدـ هـهـرـدـمـ دـفـهـرـمـانـاـ تـهـبن

راـیـهـتـیـنـ نـهـسـرـاـ مـوـبـینـ تمـ رـاسـهـرـیـ هـیـزـیـنـ تـهـبن
ئـایـهـتـیـنـ فـهـتـحـ وـنـهـسـرـ هـهـرـدـمـ ژـ بـارـزـانـاـ تـهـبن

سۆر ولۆر وگۆر وکورمانچ له شکەریین هیزیین تەبن
سەد وەکى ئەرسىس وەرسەعەود تم دریزانا تەبن

گیئر وزارم ئەز نکارم زېتىدە پەسىنى خۇوهش بدم
فارس ورۇم وەرەب سەرکۆپىئىن ئەيوانا تەبن

پشتى كوردستان خەلاس كى قبلەگاھىن شاعران
سەد جىگەرخوين وەھىزار دەمسازىين دىوانا تەبن

ل ھاشينا سالا 1970 ل ناو پەدان ئەڭ ھەلبەستە ھاتىيە ۋەھاندىن، كۈرى دەھمى
سەيدا جىگەرخوين مېشان بۇويە ل كونىگرى (8) ئى يىن پارتىيا دېپوکراتىا كوردستانى.

کوردستان

بلنده بهژن وبالا ته
ل سه‌ر تاجا ته ئەسمانه
كتانه ک رهنج سپى دايە
سەرىز قوزان و سىپانه
ل ژورى كانى و جىزبار
و كو هيستير دبارن خوهش
ل ژىرى ته دېيىنم ئەز
بەھەشت و باغ و بستانه
كراسمەك ئەتلەسین كەسکە
ب رەنگى رۆزى نەخىشىنە

ل بهزاته دبیئنم خـوـهـش
ب سورمه شـال و مـیـتـانـه
چـرـنـگـ شـیـرـینـهـ یـارـاـ منـ
شـهـپـالـ وـ نـازـکـ وـ شـوـخـهـ
فـهـرـاتـ وـ دـیـجـلـهـ وـ خـابـورـ
ب سـهـرـ بـهـزـنـیـ دـهـمـهـرـانـه
ژـخـوـینـاـ منـ توـ لـیـفـ سـوـرـیـ
ژـبـیـنـاـ منـ گـوـلاـ جـوـرـیـ
تـهـنـیـ منـ باـزـنـیـ زـهـنـدـیـنـ
تـهـ زـنـجـیـ یـرـیـنـ دـ لـنـگـانـه
ئـهـقـیـنـاـ تـهـ کـرـمـ شـهـیدـاـ
برـنـدـارـ وـ پـهـرـیـشـانـامـ
ژـوـانـ لـیـثـیـنـ شـیـرـینـ مـاـچـهـکـ
ژـدـرـدـیـ دـلـ رـهـ دـهـرـمـانـهـ
بـرـیـنـدـارـ بـ تـقـیـیـنـ
ئـاـورـیـنـ چـاـقـیـنـ بـهـلـهـکـ ئـیـرـقـ
وـهـرـ دـلـبـهـرـ کـوـ دـهـسـتـیـنـ تـهـ
ژـئـیـشـاـ منـهـ لـوـقـمـانـهـ

ب پییری ئەز دخوازم کو
ب بم زاۋىتا توچ دېيىرىنى
نه خەونە كو دېيىزم ئەز
نەساویر و نەگۆمانە
تونابىنى د گۇۋەندى
مەدا هەركەس دچى و تى
ل ھاویر شاهى و جەئىنە
سەما و گەر و دىلانە
قەلەن خۇينا منه چېكىم
دېلى كو ئەز بدم جارەك
مەگەرجان و جەڭەر دەينىم
دېلى رىيده چ ئەرزانە
چ زانن روومەتا قى شەنگ
و شۇخى بەگلەر و پاشا؟
ب قورىانا تە بن جانا،
ھەزار مىر و بەگ و خانا
ئەزم كەوتە ژ دەستىنى
دەمنان دەرخەم ب مىرانى

ل سه ر سینگا ته سه رباهست بم
بپاریزم ته مهه ردانه
مهگه ر دوور و رده شه ریچک
ل هاویر دژمنیین خوبن ریث
مهکه باودر بترسم ئه ز
ژ سه هپا و ز زندانه
سه ری من دانی يه څی ری
دھیم بگھیمه ئارمانجی
مهبیزه کو: گله ک فه رسند
ژ دهستین خووه به ردانه
دخوازم ترس و ساوير و
فه ن و خاپان ژ خوه دوورخم
بزانه ئه قه ریشا کورد
نه یا چهند ماھ و سالانه
هه چی چوویی مهده پهی وی
ژ من گازن مه که نازک
مه ترسه هئ ژ بوونا مه
دهمین خورت و مه زن ما نه

ههزار سالان ممهذی بسویه
قدرهیز هنی نووژ خمه رابوون
دخوازن وی بشون جارهک
مه ریبه ر پیره - ریزانه
چه کا من زور و زانینه
ب بیه و باوهه و داخواز
ب تسووژ ئاور دنی رم ئه ز
ل که قنه شار و ئه یوانه
سویسرا رۆژهلاتی خوهش
ب شیه رانی و نازداری
ژ جبارین ته ئەف هندام
ب جارهک تینه ئاقدانه
مه بیژه: پاشده ماین کورد
کورتین که سرا سهه ری هلدان
ل سهه شاخ و چیان لا وان
دده ره فشا کا وه هلدانه

كا و هلات و ئال ئۆل

ئەي فەلهك كاني ل كۈو مان ئەو وەلات و ئال و ئۆل
چاش بەلهك كاني ل كۈو مان بۇونە خانم تۆگ و تۆل

كاني ئەو خۇرتىين دېنگى كاني ئەو كاليئن بەنگ
كەقە بن خەشىما فەرنگى پر دنالن پۆلە پۆل

كاني سور گول، كاني بىللىل، تەقدە مانە مەست و دل
دەشت و رۆزان مانە بىئاڭ، تەۋ چىا و چا و چۈل

كاني باغ و كاني بىستان، كاني دار و كاني بەر
كاني ئەو رەز كاني ئەو پەز كا دەوار و جوت وجول

كاني شىر و كاني ئەزىز، كا پىنك و كا عەگىيد
كاني رۆژا جەڙن و شادى، كا ل كۈونە هيئىل و هوڭ

کۆچ و کۆچەر تەھ نەمانە، برج و ئەیوان ھلودشىن
ئاخ ل زۆزانى مەردەنگىن، كا ل كۈونە كۆن و كۆل

كا فەرات و كانى خابۇور، كانى دېجلە كانى زاب
كانى گۆلا وان و نازروك، كانى ئەۋقاس گىر و گۆل

كانى گۆر و كانى لۆر، كانى بەخت و كانى زاز
كا شاكاک و كانى ئاشىيت، كانى مل و زل و زۆل

كانى كەرمان كانى كەركۈك، كانى وان و ئەرزەرۇم
كا كەلىس و كا مەلاتىيا، تەۋدە بۇونە خاڭ و خۆھل

وان نەياران كىرنە ويپان، تەۋدە كوشتن خان وبەگ
دىزوان بىگرم بىدەستى خوھ كو نەمرىن دۆز و تۆل

ئەي جىگەر خويىن بەس بىيىزە فورت و پەستانن ھلدەخوھ
پې دېنى رىيده چۈراندن ۋان عەگىيدان سال و سۆل

فهراتی دهربان

دهربان من کوورن وەک ضەمی فەرات
فەراتی دهربان ھەلات و داھات
دهربان پر مەزن، کولا پر گران
دهربان کوردستان، ئاخينا ھەلات

ئەز تم دنالىم ھەرسال وھەر ماھ
قىرىن وفرىاد، ھاوار و سەدد ئاھ
دەھل من دىگرىن سەيران وشىرىن
نالىنە دەنگىن گولناز و دلشاھ

شىرىنى مەگرىن پر پر دەلالىت
سەيرانى مەگرىن خۇھ پر مەنالىت

گولنازی مهگری، دلشاهی مهگری
دژمن ل هه مبهر فتی که شنه کالی

های دی ئەم روونن بى دەنگ و ھاوار
رەشاخوه ۋە كەن دەسمال و رەشضار
دا دوست و ھەقال تەف نەبن خەمگىن
ل مەشا نەبن دژمن و نەيار

های دی ئەم روونن سەر ضەمىٽ ئامەد
ئەم زى بېرسن كەيانىيا مەد
كائى ئەو برج و سەرا و بازار؟
كائى كوردستان، زۇزان و سەرحد؟

كائى وەلاتى مە خۇش و رەنگىن؟
كائى ئەو شىپرو گەرناس وبەنگىن؟
دىسا تەف بىگرىن دلشاھ و شىپرىن
كۈور كۈور بىنالىن رەنگى جىگەرخوبىن

شام شهکره وهلات شیرینتره

وهلاتي من توی بوكا جيهاني
هه مى باغ وبههشت و ميرگ و كانى

شهپال و شدنگ و شوخ و ناز و گهورى
گلهك شيرين ورند و پر جوانى

سهري تاجا سهلاحه دينى كوردى
ئهنى رۆزه د برجا ئاسمانى

دو برهين ته كه قانى روسته مى زال
دو زولفىين ته ژ تيرين قه هرمانى

رووئى ته ئاگرى زىردهشت و مەزدەگ
ژ ته ھىسىتىر شەربابا كامىرانى

دو لېشىن ته كتىبا حاجى قادر
زمانى ته ژ بەندا شىخى خانى

چەنا ته كۆھى جوود و شاخ و ھېلەر
قىپك ئىيowan و تاقا كەسرەوانى

دىسینگا ته كتىبا زەند ئافىستا
مەمك فەرفۇورە تىىدە نەقشى مانى

دو دەستىن ته تخوبىتىن تۈرك وئيران
ھەرۆ جەنگە بتىرىتىن زەرقەشانى

ژ سىنگاتە بشىر دە گەلىي لالەش
زىارتگاھە بۆ مە ھەر زەمانى

بنىشان و بنان و خوين رىزاندن
مە دەست گرت و قەلەن دا و توئانى

سەر و پا زەند و بازن تەف بىنە
ھەمى سۆرن ژ رەنگى ئەرخەوانى

بته ئەم شا نەبۇون ئەف بۇ دو سەد سال
ژ مە دەنگى تەنگا چۈويە بانى

برا و لاو وباث وئاب و پىمام
لسىر تەھەف دەكۈشتن پەھلەوانى
ژ لوران تا بىزازان تەۋ بخەنجەر
وهاتن هەف ل مەيدانى بەرانى

بىتالان و بىكۈشتن، ھەم بىسقۇن
مە كۆنلى شەر لسىر سىنگاتەدانى

ئەمیر و بەگلەر و پاشا و ئاغا
كىن و تىران سەرا و برج و خانى

ل ئالىكى تە دەنگ و جەنگ و ھالان
ل ئالىكى سەدايىن خودشى سانى

ھەمى بۇونە مىرىد و شىيخ و سۇفى
بەھەشتىينە چىن ناف و نىشانى

ل ئاخور رادىنلى شىيخ دچى ژۇر
بەرى نىيەرقۇز بانى تىن گرانى

سەرە پا تەف دکى گولاف وعەنبەر
دېن ن سورە كەرو ما توچ زانى؟!

بغان خاپان دخوارن خوارنیئن خودش
وەكى شىيخ وەلايىن ئى زەمانى

دو دەردىئن مە هەبۈون دژوار وغەدار
خەزانى يەك، ئەۋى دن هەر نەزانى
وەكە شىئر و پلنگان ئەم دچوون ھەف
پەنیز رۆقىي ژ مەيدانى ھەلانى

مە ئەو رۆزىن جوانى تەف بىدەدان
بىشقارى، بەلەنگازى، شفانى

تەرەش دايە سەرى خوھ بەر لسىرمە
لتە رۆكى دېنى پىرۆز كتاني

جىگەرخۇينە كورى تە هەر دنالى
رېھر ژانا نەزانى و خەزانى

رییا سهربهستی دزواره

چیایه ک بلند، بدار و کەلەم بلاط و شکیپر
ل هاویر زنار، ل هاویر تەبا، بېلنگ ب شیئر

پیرھەۋىك، دەقلۇك، دېيو و مىزق خوھەر، گۆمان و خەيال
ھەمى دزورىن، ھەمى دكۈرن، تەھەت تى و نەتىئەر

شەف رەش بتاڭان، باران ولەيان بەھەور و برووسك
رئ دوور و بىرسىس، تەھ ئاڭ و جىشار، تارىيە وەك مىئر

ل ژۆرى چىيى، شارى سەربەستى، ئازادى، بەشت
كۆرتا بن دەستى، نەوا لا دىلى، كۆلەتى ل ژىبر

كەروان، كەروانى زىين و ئەقىنى، كەروانى خەبات
دانە سەر قىرى، كاركەر و جۇتكار بداس و بىئر

ئەم ژى دىرسىن، ژەھەف دېرسىن، ھەممى ئەف كەروان
دچن دل بىرسىن، خۆرته مىئىر لېيىش، لپاش قەلسەمىئىر

ترسۇنەك بەرىزىر، پاشدە درەقىن، كۆرتالا دىلى
گەرناس سەربىلندى، جەھى خوھ دەگىن، ل ژۆرى بازىر

ل ترسۇنەكان، ئەف لات و كەلەم، ھەممى دېن پەش
(دەقى) دېن دىيو، ھەممى پېرھەۋۆك، لەۋرا زىتىر

گەرناس نايىتن، نە رەش و نە پەش، نە ساوير، نە ترسى
ترسۇنەك رەۋۆك، دەقىن وان توجار ناچى بن گوھىر

خۆرته مىئىر دەقىين، تم سەربىلندى، تم پايەدارى
قەلسەمىئىر دەقىين، بىن تىئىر پەرە، بىيىن زىك تىئىر

خۆردى خۆرته مىئىر، لېدان وزىندان، تم دار و قەمچى
خۆردى قەلسەمىئىر، كەچ و مەھى و جام، بىرچ و پەنیزىر

سەربىل بى شەردە، بى بەخت، گۈنەھكار، ھەرددەم قەلسەمىئىر
كارى وايە تم، ژ بەرخوھ ناچىن، تم دچن بدەر

(سەھپا) بى دايىن، فەرمان بى خوەندىن، ھەدى رەبەن بى بەخت
بىكىر وە نايىتن، نەمال، نە زارۆك، نە گوند و نەزىر

خۆرتىيەن جوافيتىر، وەلاتپارىزىيەن بشان و شەردە
گەلۇز ھوون دەقىين، بىن خۆرته مىئىر، يانە قەلسەمىئىر...!

لئى ئەم دخوازن، بىن سەر بلند، چىيە بىن دەستى؟
گوھ مەدن گوندان، گوھ مەدن زىرا، تەۋ تۇز و قەلىر

دۆلاب و چەرخا دنى، ھەر و ھەر، بېپىشىدە دچىن
سوپا ئىرۇيە، ئىرۇ دېھ، دوھ ئى دېھ پىير

بېپىرانى ھەر بېپىشىدە بىن ترس، ئەقەھ رىيَا مە
دەستىن ھەف بىر، وەك خوشك و برا، ج زۇن و ج مىر

ئەم بىالى خوه، زانن چاوا يە، ج قەمنج، ج نەقەنج
خورچىكا عەتىر، كى زانى چىيە، ز غەيرى عەتىر..؟!

كۈئەم ژ دېمن، جارەك نەترىن، دېمن دەرسى
ئەم پەنېر ئەو كىر، لئى كوبىن مىر، ئەم پەنېر ئەم كىر

ئەگەر ئەم نەشكىن، بخوه ئەو دشكىن، دېنى كو بشكىن
ئەم پسىك ئەو شىر، لئى كوبىن مىر ئەو پسىك ئەم شىر

پیرا تۆری

هلكشيمه چوومه ژۆرى هەر دو رەخ من بەند و رەز
من دى پىرەك تى ژ تۆرى كەر دېرەدە تى بلەز

هاتە نىزىك رۆز بخىرەك دا و وەك من دل بخەم
پىرە بى بۇو، پۇز سپى بۇو، تاقىي رەش بۇو روو گەۋەز

من ژ پىرە خۇوش دېرسى: ئەي مەتى توژ كۈۋەتە تىن
گۈز سىرتىن دچىمە بىرەتىن، خوبىنيا رۆمىن مە ئەز

خان و ئەيوان كىرنە ويغان، مىئر و ژن و سەر ژىتكەن
من گو پىرە قەى تو كوردى؟ چوو يە تلىيەن خوھ بگەز

بەلكى بەندا رەز بگۇھ بن دەنگى خوھ پەر ھلمەكە
پەر دەرسىم ئەز ژ دەربىن سىنگۈوبىنى رۆمىن تەرەس

من دگوت ئاغا وبهگ، وئى گۆکورى من گوھ مەدى
ئەو شقانن، سەرمىانن، دانە گور وان جوڭ وپەز

من كورەك تەنها ھەيە، ئەو شاندى بازار مەدرەسى
وى دوسى پرس بېمە گوتۇن پىن حەلەندن جەرگ وبەز

گوتى: دايىت ئەم دخويىن وەك جىگەرخويىن گوتىيە
زوو بخويىن، ھەۋى بىيىنم بچەنە كوردستان بلهز

کوردستانم کا...!

ئاخ گولستانم کا	باغ و بستانم کا
ئاخ کوردستانم کا	دژمن تەف گرتن ئاخ
ئەم کەرن ئىنسان وى	ئەم ئانىن جىيەھان وى
ئاخ کوردستانم کا	لى مە زوو ئە بەردا
حەيران و خانم چوون	گەشت و سەيرانم چوون
ئاخ کوردستانم کا	چاھىم ل غوريەت ما
شەف دچى زوو تى رق	گەوه نادمىن چوو د
ئاخ کوردستانم کا	تە زېيەرناكى نا، نا
بى خەوندن وزانىن	من جگەر تەف بۇو خويىن
ئاخ کوردستانم کا...!	بى تاج و بى كەسرا

دەزگىرتىا خۇرتقان

نالىنهك تى گوهى من، لىنى وندا و نهانه
ئاگىر بەردا دلى من، تەۋ بۇو پىيت و دخانە
بارەك دا سەھر ملىي من، لىنى بارەكى گرانە
دانە سەرەھف كولىي من، ھەمى دەرد و بەلانە

دەنگىن كىيىيە دنالى، نالە نالا و ھلاتە
دكى گازى، دكالى، رابن چاخى خەباتە
كورد وزاز وجەلالى، تەۋدە چىكىن جۋاتە
كەس خوھ مەدن قى ئالى، ئىرۇ رۆزى فەلاتە

خۇرتقان كوردان شىيار بۇون، گوھ نادن قان نەمەردان
باڭ و كالى مە رابۇن ھەمى مىرىن ڙ دەرداڭ

دەردىن ل وان گران بۇون، ئىرۇ ل مە چ سەرداش
نەوەك باش وبرا بۇون يارا خوه ژ دەست خوه بەرداش

خەملاندىيە سەرانسەر دەزگىرتىيا خۆرتامە
گەردن سېقەك سۆر و زەر، ل ھېقىيا مەردامە
قەلەن خوبىنە نەگەوھەر، كوردىستانا كوردامە
بى تانك و تۆپ ولەشكەر، ئىرۇ وە ئەز بەرداش

كوردىستانا دەلالم، هەركەس تى من دخوازى
ئەز پر شۇق و شەپالىم، من دەنگ دايىه بنازى
ئۇ بۇون بىست و دو سالىم، ل سەرمن جەنگە بازى
كوردو وەر من بخوازە، بەلىنى بسىھەرفرازى

رابە سەر خوه بىنېرە، ھاوېر مە تەۋ نەيارىن
ل تۆپان گوھ بىتىرە، ل سەر مە بەر دبارىن
دۇمىن ل ژۆر و ژىتىرە، ژ جەنگى رە ل كاران
كوردىن سەرىش كىتىران، نىچىر ژ بەرتە خوارىن

ئىرۇ رۆزا خەباتى، سەرخوھبۇونە دۆزا و
دەما ژىن و فەلاتىن، ل كۈوممايە سۆزا و
ھۇن تەۋ شىپەن دلاتىن، رووفى كەتكە كۆزا و
شەكتىنە دماتىن، دۇمىن بىرە بۆزا و

شەف و رۆژا بخوین، بىن سەرىيەست وزانا
تۆقىزىنى بچىين، ژ بۆ دىل و نەزانا
جارەك ھوون دى بىيەن ۋان بەخچەو رەزانا
کوردىستانى دەريەن ژ دەستىن ۋان دىغان

چاھىين درەش مە كل دان، لىسەر بانا راودستان
تۆخ وئالا مەھلەدان، باقى گولان ل دەستان
سورمە، نىيشان ل مل دان، پشت و كەمەر مە بەستان
مە سەد ئاور ل دل دان، خۇرتىنۇ وەرن كوردىستان

دۆستا وەمە تا ساخىم، ژ بل وە كەس من ناھىنى
ئەز دىللىرىن وداخىم، ژ بەر قى شەوق و تاڭىنى
ئەز رەنگى شەف چراڭم، شەوقا خوه دا گرافىنى
دل خۇرت و پر دەياخىم، د ناف وئى بەند و داڭىنى

خۇرتۇ: ئەگەر تو رابى، وەك باشۇكە هەرى چۈوك
نەخۇرت و شارەزا بى، تو نەستىنىنى ژ من مۇوك
نەوەك شىئىر و گورا بى، بۇوكى ددى پ تۈوتۈوك
كۆبىن تاج و سەرا بى، تىن چاوان من بىكى بۇوك

بىن پادشاھ و لەشكەر، كەنگى بىسى سەرفراز
كى بىن خەبات و تەقگەر، دخى دەستىن خوه داخواز
بابا و بەخەتتى ولۇر، بەراز وتۆرى وزاز
ناپىن تەھى يەك سەرانسەر، تەھى دى بىن بەلەنگاز

جگه رخوبین خوهش دبیژه، لئ کورد نه تئ گهانه
تم گه وهه ران درتله، ل جهه وان بئ بهانه
ئهه پیسی و قهه ریژی، نهیین کوردین نهانه
زنگار گهایه میژی، لهه دین دکن بهه نه

سەر خوھ بۇون

کوردنو، مەردنو پر خودشە سەرخوھ بۇون
ئەو دەمین تار و تەنگ کو مەدین ۋانە چوون
دەست بدن ھەۋەپ ھەمى پىشىكەقىن ئەم ھەمى
دا بچن بۇ وەلات يان مىرن يان فەلات

رۆز لە ھاتە دەر، زوو شىيار بىن ژ خەو
ئەۋ دەما جەنگ و شەر پاشكەتن ئىيىدى ھەو
دەست بدن ھەۋەپ ھەمى پىشىكەقىن ئەم ھەمى
دا بچن بۇ وەلات يان مىرن يان فەلات

من دېيىن ئۆل و بەخت، من دېتى پىشىقەچوون
من دېيىن تاج و تەخت، من دېتى سەرخوھ بۇون
دەست بدن ھەۋەپ ھەمى پىشىكەقىن ئەم ھەمى
دا بچن بۇ وەلات يان مىرن يان فەلات

كۈتنا وەلات

وەلاتى من دگۆتە من: برازى
ل نەزمى گوھ بدىرىھ گەر دخوازى

جىڭەرخويىنى، كورى من توڑىدەردان
سلاقان زوو ژ من بىگەينە كوردان

بىيىزە ئەز كەچك بۇوم تاكو بۇوم پىير
نەدى من خوه وەكى قىسى سالى ئىسىرى

سەرى من بۇو سېپى پۇوش وېلاخە
ل ژىرى من چونىنە غەيرى ئاخە

ژ چاۋىن من دېن سەد ئاڭ وسەد جۆ
ژ من ئىدى دكىن گازىنە زارۇ

خه راب بونه ژ من سه د خان و قوونا
نه ما يه بۆ پهريشانان دو-سي ماغ

نكارن بيئه جهم من يه ک دو رتوى
دب ده ستاده مانه ته ٿله سی ٽوي

کورین من پر ژ خوشکيئن خوره پاکن
به لى پرسى ل دا پيرا خوه ناکن

جزير و شه هر دزور و گور ولوران
هه مى قيزى من پيرى بقوريان

جوان سوئر پهرينه سه ريلندن
گله ک ناز و ده لال و گهور و پندن

بچوکن پر شه پالن به رزو اجن
گله ک پاکن (ولکن) بى رهوا جن

ژ ته هيئى دكم ئهى خورتى كوردى
تو ڦان خوشکيئن جوان، هيئرا نه بهردى

ژ هەر سېكەن تو كىۋانى دخوازى
تو ناس ناكى ژ بل ناڭى مەجازى

قەلەن يەكتى و خوبىن و خوندەگايە
تو كىۋانى بىي بۇ تە سەزايە

نه پر ما يە كورى من ئەي جىڭەر خوبىن
ھۇونى سەرىيەست بىن مىزگىن و مىزگىن

وەلات دەردى تە دڙواره

وەلات زانم کسو دەم بوتە نەياره
فەلەک حىزەز لەورە خۇوز خوارە
ھەتا ئىرۇ دگەل مە تم نەيارە
شەف و رۆزان سەراسەر ئەف سەتم تى
نەبى باوەر بکى كوناھەسم پى

ل سەر سىنگا تە سىنچار خەت كشاندىن
وەكى بەرزەخ ژەھەۋەدى راقەتاندىن
ل ھەر ئالى ملىئىن مە راشداندىن
شەف و رۆزان سەراسەر ئەف سەتم تى
نەبى باوەر بکى كوناھەسم پى

ئەگەر بۆ من بدی دەم يەك دو فورسەت
کو فورسەت بىن حەرامە زىزە موھلەت
نە راستە ئەم ھەمى بىرن بىزلىت
شەف ورۇزان سەراسەر ئەث ستەم تى
نەبى باودر بىكى كۈنا حەسم پى

ل ھەر ئالى دىيىرم ھەي ھەي و شىن
كۈرتىن تە تەۋ دىبازىن: قىيىر ونالىن
وھكى من ئەو ھەمى بىونە جىڭەرخۇين
شەف ورۇزان سەراسەر ئەث ستەم تى
نەبى باودر بىكى كۈنا حەسم پى

کیمه ئەز

کیمه ئەز
کوردى کوردستان
تهف شۇرەش و قولكان
تهف دینامیتم
ئاگر و پیتىم
سورم وەك ئېتسۈون
ئاگر گها قەپسۈون
گافا بتهقىم
دنيا دەھەزى
ئەف پېت و ئاگر

دژمن دکوژی
کیمه ئەز...؟

ئەزم رۆژھلات
تەف برج و كەلات
تەف بازار و گوند
تەف زنار ولات
ژ دەستى دژمن:
دژمنى خويىخوار
ژ رۆم، ژ فەنگ
د رۆزىن پر تەنگ
بکوشتن وجهنگ
پاراست، پاراست
پاراست من ئەف رۆژھلات
کیمه ئەز...؟

رۆژھلاتى نىزىك
رۆژھلاتى ناڭى
ئەف بازار و گوند
ئەف بەز و ئاڭى
كەت بن دەستى من

پی دا سه‌ر دژمن
من بجه‌نگ و شه‌ر
زانین و هنر
پشتا وی شکاند
سه‌ری لئی گه‌راند
ئه‌ز بoom پادیشاھ
خورت و سه‌ر بلند
که‌تن ده‌ستی من تا سنوری هند
کیمه ئه‌ز..؟

کیمه ئه‌ز..؟
کوردی سه‌رفراز
دژمنی دژمن
دوستی ئاشتیخواز
ئه‌ز خودش مرۆشم
نه هرج و هۆشم
لئی چپکم بین شهر
دژمن ناچی ده‌ر
باش و کالی من
دژین ته‌ف سه‌ربه‌ست
نا خوازم بژیم

تا ئەبەد بن دەست
كىيمە ئەز...؟

دەقى ئەز دەرخەم
دەزمى خوبىنخوار
شاھى ئەفييون كېيش
زۇنترىكى دىۋار
سەرىيەست بىشىم ئەز
وەك ھەۋچاخى خود
دەخوەش بخوم ئەز
رەز و باغىتى خود
چەكان ھلگەرم دەركەشم مەيدان
رېچەك نۇو چىتكىم ژ بۆي ئىنسان
كىيمە ئەز

ئەزم ئى شکاند لەشكەر ئى رىشار
من بخونىدا خود پاراستى ئەف وار
دىسينگا دەزمى ئەز بۇومە كەلەم
خوددان بەرسىيا من تۈرك و عەجم
لەسەر سەرىي من
سنبل و كوللاھ

سەری ھەسپى من
دگرت پاديشاھ
ئەزم ئەو گەرناس
ئەو سەلاھە دىن
بېرس ژ "دمياط"
بېرس ژ "حطىن"

ئەزم ئەردەشىپەر
ئەو نۆشىروان
كەسرا يىت مەزن
باتاج و ئەيowan
دوستى كەقناارە
كۈ بۈونە دىمىن
سەر دەۋاندىن
بەر ئاڭرى من
ئەزم ئەو قەلاش خورت و پەھلەوان
خەراج من دستاند ژ هند و يەونان
كىيمە ئەز...؟

ئەزم ئەف گەرناس ئەزم ئەف مىرخاس
بەلىنى ئەزم كورد

ئيرق نه ز مامه
بن دهست و زگورد
ئه و تاج و ئەيوان
ته ف چوون و رزىن
دژمن ناف و ده نگ
ته ف ڙ من دزىن
خستن لاشى من مىكىر ۋېن تەردەس
تا بوم پەريشان بى نا ش و نە كەس
كىمە ئەز...؟

ئەزم ئه و كوردى سەرهشىك و هەسن
ئيرق ڙى دژمن ڙ من دترىن
بىنا بارۇودى
كەتە پۆزى من
دخوازم ھاویر
بىتە قم ڙ بن
ديسا و دك مىپرا
بکە قم چيا
ناخوازم بېرم
دخوازم بېرم
كوردستان خوه

ئاخا ميديا
كيمهئاز...؟

كاوهى ئاسنگەر باش و كالى من
پەرچفاند سەرى زەحاکى دىزمن
ژ گەردەنا كورد
وى شەكاند زنجير
سەرى مە پاراست
ژ بېپىن و شوپىر
رۆژا هات كوشتن خوين مېشى دلسۆز
گۈيا دېيىش، ئەو رۆژە نۇورۆز
زەستان دچى
ئەو رۆزىن نەخودش
پارتىز دبى كورد
ژ دېيىز زەرگەش
وەسان دېيىزى زەردەشتى رىزان
ئەھرىيان دشكىن ھرمىز تى مەيدان
كيمهئاز...؟

ئەزم ئىچىكىر ئەڤ جەڙن و نۇورۆز
دەقى بىستىيەم

ولۇ نەمیتىن
بىگرم تۆل و دۆز
فەرماندار بىم ئەز
ل سەر كوردىستان

بۇ من بىيىن
ئەف باغ و بوسنان
ئەف شاخ و ئەف دەشت
رەز و شىناھى
بىگرم دەستىئى خوھ
دەخوھش و شاھى
زانى و خودندا
دەزگەۋانىئىن خورت
قى وارى بىگرن
بىكىن رۇناھى
كىيمە ئەز...؟

ئەزم ئەمو كاردۇخ، خالدىيىت كەفنار
ئەزم ئەمو مىستان، نايىرى و سۆيار
ئەزم ئەمو لۆلۇ
كاردۇك و كودى
ئەزم ماد و گۇش

هۆرى و جودى

ئەزم كورمانج و كەلهۆر، لۆر و گۆر

ئەزم ئەز كوردم، ل زىر و لژۇر

چەند ھەزار سالن

كوردستاننا من

پەرچە پەرچە ما

بن دەستىن دېمن

كىيمە ئەز...؟

ئىرۇز لۆر و كەلهۆر و كورمانج

ز دەست خوه بەردان ئەمۇ تەخت و ئەو تاج

بۇونە ئۆل پەرەست

بىتسىپى و خشت

تا دېمن شىكاند

ل مە سەر و پىشىت

مە دان بن لىنگان دەولەت و ھەبۇون

بۇون دېمنى ھەۋ پەرچە، پەرچە بۇون

تا كۆ كوردستان

تا كۆ كوردستان

زىار و پەريشان

كەتە بن دەستان

کیمه ئەز...؟

ئەزم ئەف مللەت، ئەزم ئەزىزدەها
ژ خەوا دىلى شىيار بۇوم نەها
دخوازم وەك مېز
دخوازم وەك شىز
سەرىخ خوھەلدم
چ سەر بلندم
بجىهان جارەك
ئەز بدم زانىن
رېچكا ماركس
رېچكا لەنин
کورى گوھەر ز و فەرھاد و روستەم
کورى سالار و شىئرگوھ و دەيسەم
بەشن بلندم
وەك دىيەو بلندم
ئەز دەست درېشىم
سەرىھەست دېيىشىم
دخوازم بلهز
گاقان باقىشىم
کیمه ئەز...؟

نه خوبین خوارم ئەز، ئاشتى خوازم ئەز
سەردارى مەيە گەرناس و نەبەز
ئەم شهر ناخوازن
دەقىن وەكەھەقى
ئەم پاشقە نا چىن
دەزمىن درەڤى
ژ بۆ مرۆڤان ئەم تەھ دوست و يار
بىرى كوردستان بىرى كۆلەدار
كىيمە ئەز...؟

دې دې بۆست دژمن نابى دوست

دې کو رې بې بۆست
دژمن تو جار نابى دوست
سەد سالى سەرپىدى پۆست
تم دلرهش و بى باۋە ئەو

هە چەندە پشت نەرمە نەيار
گافا تەبگىرى رەنگى مار
جارەك ل سەرسەر بىتە خوار
زەھرا رەش و زەھرا قە ئەو

دران ژ هەف بەھەف کەنی
شىئىر بىئىرى بەرخى ئەز بەنى
خاپ و فەنلى پىس و گەنلى
لى بەرخ چ زانى راۋە ئەو

ئى كى بى ئەث خۇوش رەنگ وەلات
ئەف گوند و بازار و كەلات
ئەث دېجىلە وزاب و فەرات
قاسە تىرى دراۋە ئەو

كوردى كورى لۆر و مەدا
بىگرى ژۇر تا سەرەدا
تەڭ مانە بن دەست و گەدا
وەك پارسە كى بى ناۋە ئەو

ئەف چەرخ و دۆلابىن دنى
قىن گەر و چۈون و ھاتنى
بالا خۇوھ وون چى نادنى
گەھ شەقىرىش و گەھ تاۋە ئەو

چ ژ مهـر دـقـنـ

کورد پـهـرـچـهـ بـوـوـیـهـ وـهـکـ بـهـدـوـ
لـئـ شـقـانـهـ کـ ژـ مـهـرـ دـقـنـ
ژـ بـوـکـ کـوـ زـوـوـ رـابـنـ ژـ خـهـوـ
بـلـوـورـفـانـهـ کـ ژـ مـهـرـ دـقـنـ

نـاـیـیـنـ ژـمـارـتـنـ کـهـرـکـهـرـیـ
بـنـ دـهـسـتـ وـ ژـارـ وـبـیـ سـهـرـیـ
ژـ بـوـکـ کـوـ رـابـتـ بـهـرـیـهـرـیـ
چـ رـیـزـانـهـ کـ ژـ مـهـرـ دـقـنـ

ژ بوکو ئەم تەۋ بىنە يەك
دەستان بدن ھەۋ ئەم بچەك
زوو بىنە مەيدان لەك بلەك
قارەمانەك ژ مەر دېنى

رۆزا بىي قىير و ھەوار
ئېرىش بىن سىنجا نەيار
رەنگى برووسكان بىتە خوار
چ شەرقانەك ژ مەر دېنى

دەستور دېنى، قانۇون ورسىت
ژ ناڭ مە رابن كورت و پىست
كەسەك نەميتى خوار وسىت
پۆزىهارانەك ژ مەر دېنى

ژ بۆكو ئەم بگەينە ھەۋ
خەبات بىن ئەم رۆز وشەف
كورد بن ب دل و جان و دەث
مەرزبانەك ژ مەر دېنى

ژ بۆکو ئەم زوو هەرنە پیش
ب تیپ و تانگ و تۆپ و گیش
قادا خوھ بگرن ئەم ل ئیش
وھۆزانەك ژ مەر دقى

ژ بۆبن خودى وەلات
زوو دەنگ بدن درۆزهلات
بەن خودى تیپ وجقات
چ ریزانەك ژ مەر دقى

دقى خەبات بکن ب رېك
زمان و دەست و پشت وزك
هاویر بلىزن ئەم سەك
پەھلەوانەك ژ مەر دقى

ژ بۆ نەمیین عیل و بەر
دقى بەھەۋەرە هەرنە شەر
بشكى نەيار ئەم بدنەسەر
ئەردەوانەك ژ مەر دقى

ژ لۆر و گۆر و زاز و بەخت؟
بى پادىشاھ و تاج و تەخت
بۇوكە وەلات خوبىنا مە نەخت
نېڭدەقانەك ژ مەر دېنى

ئەو كوردى گەرناس و نەبەز
ئىرۇ دكى بىرى بلىز
بى ئاڭ و نان و دار و پەز
خوبىن رژانەك ژ مەر دېنى

سەيدا چنه قىiro ھەوار؟
چل سال دېنى ، نا بن شىيار
پشت خۈز و بن بارى نەبار
رسەتەقانەك ژ مەر دېنى

بى مال و روومەت، دلبىن
ھەرددەم بئاھ و نال و شىن
جەرگ و هناف تەۋ كىرنە خوبىن
ھەرمەزانەك ژ مەر دېنى

بـسـهـرـ چـيـانـ كـهـتـمـ

هه قال مه گری چیا هه ردهم
جهه خودش میز و شیرایه
دیواری سه رخوبوونا کورد
ژ لاشنی خورته میز رایه

سەرفەرازى بىلندە، لى:

بىخوبىن و كۆتەك و زۆرە

بىزىرەد چۈونە بن دەستى

بەرى كوردان لېھەر ژۇرە

تەنلىق سەرەستى ئەيوانە
بىلند و بەرزە بالايمە
تەنلىق شۇونا سەھرى من، تە
دېزۆرى ويىدە ۋەلايمە

د كۆرتان ده ئەگەر رازى
تودىخەنپىن خەراب بىنى
كراسى ترس و ساويران
ل خۆكى تم تو خەمگىنى

ژ دۆزا خۇه ئەم ۋەنابن
دەخوازن تا وەكى ساخن
گەلهەك شەرمە كۈئەم ساخن
و دېمىن ھى ل ناف باغان

هاوار ههوار

هاوار ههوار
هاوار ههوار
ثان دزمنان
قادا مه خوار

هاوار دکم
گه رناس و میر
کوردین دشهر
ده رهنگی شیئر
ئیئریش بکن
تهف و دک پلنج

ڙناف خوه درخن

وان بجهنگ

هاوار ههوار

هاوار ههوار

ڦان چووچکان

گهڻي مه خوار

تالان برن

وان دهخل و پهڙ

چهپهڙ چراندن

کهته رهڙ

هاوار ههوار

هاوار ههوار

ڦان دڙمنان

قادا مه خوار

هاوار دكم

رانيبي کهس

شیخ و مهلا

وپير و قهس

بخار و خشت
ومزگهفت و دیر
ئەم خستنە
تۆرا نەبىر

هاوار ھەوار
هاوار ھەوار
شان چووچکان
دەخلى مە خوار

سەد جامى و
دیر و كەنشت
ناقوس و بانگ
وتىير و خشت
سەد لەك ژ
تىپىتن لەم تەرە و
بکىرەمە نايىن
تەۋ دەرەو

هاوار ھەوار
هاوار ھەوار

قان دزمنان
قادا مه خوار
بهست تشنگ
ئەم ھەرنە شەر
بشكى نەيار
ئەم بدنە سەر

هاوار ھەوار
هاوار ھەوار
قان قومبلان
گەنلى مەخوار

شەرمە كورى
ميستان ولۇر
قادا مه بگرن
ئەو بزۇر
ناقدارە كو
گەرناسه كورد
ئېرىز چمان
مايىن زگورد ؟

هاوار ههوار
هاوار ههوار
شان دژمنان
قادا مه خوار!

هاوار دکم
گوند و عهشیر
بازاری و
میر و گزیر
دژمن نه خور-
ته ههرنه وا
ئیزیش بکن
سینجا ئهوا

هاوار ههوار
هاوار ههوار
شان دژمنان
قادا مه خوار

دژمن بزور
و سه ر بلند

ژ بهر مه گرتن
شار و گوند
نهنان هه یه
نهوار، نه جى
ناموس نه ما
ئاپىن حەجى!

هاوار ھەوار
هاوار ھەوار
قان دەمنان
قادا مه خوار

ئەم تەقدە رابن
مل بىل
ئېرىش بىكىن
دەمن ژ دل
دەستان بېباکى
بىنە ھەۋى
وەلات بېھىلىن
بۆخۇر تەھىۋى

هاوار ههوار
هاوار ههوار
شان دژمنان
قادا مه خوار

ئەم تەف برا
ئۆل ياخودى
جۇتى خوه
بگەھى سەر سەدى
ئەم بدنە پەھى
گەرناس و مېبر
تەف ھەرنە دژمن
رەنگى شىر

هاوار ههوار
هاوار ههوار
شان دژمنان
قادا مه خوار

ئەم پىكقە وەك
شىر و پلنگ

لسر چیان
ئەم بدنە دەنگ
خوھش بدنە سەر
پشتا نەیار
بشكى وېرى
كۈلەدار

هاوار ھەوار
هاوار ھەوار
قان چووچكان
گەنلىق مە خوار

سەيدا جىگەر
تەۋەپ بۇويە خوبىن
دەرسىن
دەرىپون بىرىن
بشكى تى
سەرمایەدار
دەنخوش بىزىن
ئەم پايەدار

هاوار ههوار

هاوار ههوار

ثان دژمنان

قادا مه خوار

حزام زنار

ئەۋ زنارا عەرەبى
كۈل جىزىرى دې
نە پشتەكە چارتايىھ
نە بەنەكى بادايىھ
زنجىرەكە ژئاسن
ئەو تاشىيىژن ملى من
دا من ڦ قورم ڦە راکن
قادا من ڦى لەفاکان
كورد نەمەيىن ل وەلىت
حزام چ قاس ل مەتىيت

ئەف عەرەبىن شۇقىنى
كوردان مللەت نابىيلى
دېيىژن ئەم ھەۋپارن
دەمنىڭ كولەدارن
لى ئەو بخۇه كولەدار
لمە پىچان ئەف زىار
دەپىن مە بىن عەرەب
بىرن بى سووج و سەبەب
گەلۆئەۋە وەكەھەۋى
وەى سەد قەدا پى كەڭى
نەھەۋپارى يە زۇرە
تەنلى دىنلى بىدۇرە
رۆزى مەھىزى دەمەك تى
ئەم گوھ نادن قى خەتى
ئەم نە گەلەك نەزانى
ئەم سىينورىن خوھ زانى
وەلاتى مە كوردستان
وەر نامىيىنى كۆلسەتان

چاڻ بچاڻ و دهست بدھست
چهندان مه ئهڻ نه دخوهست
لئي دڙمني مـه پـر هـوـف
ـمـه نـاـبـيـنـ وـهـكـ مـرـقـفـ
پـرـتـهـ گـالـاـ کـوـلـهـ دـارـ
وـاـداـ دـهـسـتـيـ خـوـهـدـيـ دـارـ
لـئـيـ دـهـولـهـ تـيـنـ هـهـقـپـارـيـ
چـاـواـ بـکـنـ فـيـ کـارـيـ
ئـهـڻـ کـارـيـ کـوـلـهـ دـارـهـ
نـهـرـيـزـاـنـاـ هـهـقـپـارـهـ
نـهـدـهـرـکـ ـهـتـىـ نـهـبـرـنـ
دوـهـلـاتـيـ خـوـهـ پـرـنـ
وـهـلـاتـ لـسـهـرـ نـاـفـيـ مـهـ
نـاـفـيـ کـالـ وـ باـفـيـ مـهـ
عـهـرـهـبـ ڙـ مـهـ نـاـ تـرـسـنـ
ئـهـوـڙـيـ وـهـكـ تـرـكـ وـ فـورـسـنـ
چـاـڻـ بـهـرـدانـهـ پـهـتـرـڙـلـيـ
تـهـڻـ هـاـتـنـهـ ڦـيـ چـوـلـيـ

ئەث گەرناسىين سەرچيان
ئەگەر رابن سەرپىان
زۇو دەست باقىيەن تەنگ
بگەرناسى بىن جەنگ
رۆژا ئەم دەست بدن ھەف
بەدەست وانا كەۋىي رەف
تەنلى ئەو گۈونەھكارن
لسىمە كۆلەدارن
ژكۆلەدار پېستىرن
دۆزامە ووندا كىرن
نەكىو دسەرمەرە بن
دەخوازن ئەم تو نە بن
ئەم نابن ترک و عەرب
چىرا بىن سەبەب
ئەم ئارى نە، نە فارس
ما گەنم دبى گارس؟!
ئەم پاش كەتى، رى نەزان
ئەم كەتبۇون دەست دزان

لسرمه فەرماندار بۇن
لى تم كۆلى نەيار بۇن
چ قاس پىس و نەزان بۇن
لسرمه خانەدان بۇن
ئەم كىربۇن گۈرىن ھار
تەف ڦەقىرە بۇن نەيار
بخەنجەران دچوون ھەف
كوشتن ھەبۇ نە بۇ رەف
تالان و چىرە و ھاوار
دزان مالى مە تەۋ خوار
دژىن وەك گۈرنەباشا
لسرمه شىيخ و پاشا
كار بدەستى نەيار بۇن
ئەم ڦى نە پىشىيار بۇن
شىيخ و پاشا، ئەفەندى
پرى وان ڦى نە خۇندى
فەرماندار بۇن قەردقۇوش
لى ڦەخودەرە پالىيەن پۇوش

لـسـهـرـ مـهـ پـاـشـاـ وـمـيـرـ
لـبـهـرـ دـزـمـنـ تـهـفـ گـزـيرـ
ئـهـوـ دـكـوـشـتـنـ بـ سـيـدارـ
وـهـکـ مـرـزـقـيـنـ دـيـنـ وـهـارـ
نـهـ دـانـ سـهـرـىـ خـوـهـ كـولـاهـ
يـهـکـ رـىـ نـهـبـوـ پـادـيـشـاهـ
زارـىـ دـزـمـنـ دـكـرـنـ
تاـ بـ چـولـانـدـهـ فـرـنـ
رـۆـزـىـ وـ بـانـگـ وـ نـيـزـ
شـيـخـيـنـ شـاـشـكـ بـقـهـرـيـزـ
وـهـکـ بـيـگـانـاـ دـگـرـتنـ
تاـ زـماـنـىـ كـورـدـ سـوقـتنـ
وـانـ هـاتـناـ مـهـ دـخـوارـ
دـچـوـونـ بـهـرـ دـهـرـىـ نـهـيـارـ
نيـچـيرـقـانـ بـوـونـ شـيـخـ وـ مـيـرـ
نيـچـيرـ دـدانـ دـهـستـ وزـيـرـ
گـزـشـتـيـ قـهـلـهـ وـ بـزـ دـزـمـنـ
پـارـاـ وـانـ هـهـسـتـيـيـنـ منـ

والى ئەو بەرددان ھەف
ماکى ھەببو خۇودى دەف
دچوون سەرھەف بئېرىش
ھەۋسار بەدەستى چاوىش
ئەو پاشا و دەرەبەگ
ل بەر نەياران بىن چەك
لى دەم زوان ئەف دخوەست
ئەف دىرن نە ڦقەست
ئەو قۇوناغا كوتىپەد
پىشىقە نەچۈو بۇ زېدە
عىيەل پەرسەت و ئول پەرسەت
ھەف گرتىپۇن دەست بەدەست
عىيەل پەرسەتى دەسپىيىكە
پاشىدەمانە، نە رېكە
ئەو قۇوناغا كۆچەرى
تەف كەوشتن و بەربەرى
ھەۋشىتى و نەزانى
مال وېرانى، خەزانى

هیئژی نه بون بیـرـهـوـهـر
کارـیـ وـاـنـ کـوـشـتـنـ وـشـهـرـ
هـهـمـیـ هـوـفـ بـوـنـ وـهـکـهـ هـرـچـ
سـهـرـبـیـوـرـ وـ سـیـنـگـ بـپـرـچـ
دـزـ وـ خـوـینـخـوارـ وـ کـهـلـهـشـ
ئـهـثـ زـیـنـ بـوـانـ گـهـلـهـکـ خـوـهـشـ
فـورـسـ وـ عـهـرـدـبـ، تـرـکـ وـ رـقـمـ
خـوـهـدـیـ لـهـشـکـهـرـ، خـوـهـدـیـ کـوـمـ
لـ نـکـ وـانـ چـارـسـهـدـ هـهـزـارـ
لـ جـهـمـ بـهـگـمـ سـیـهـ وـ چـارـ
زـۆـرـ دـاـبـوـنـ مـزـگـهـفـتـ وـ دـیـرـ
گـوـهـ نـهـدـانـهـ تـاجـاـ زـیـرـ
مـزـگـهـفـتـ دـاـشاـ نـهـیـارـ بـوـوـ
مـلـلـهـتـ زـیـ نـهـشـیـارـ بـوـوـ
پـرـقـبـاـگـنـداـ دـرـمـنـ
شـیـخـانـ دـخـسـتـ گـوـهـیـ منـ
دـخـسـتـ سـهـرـیـ منـ هـهـقـسـارـ
دـخـاـپـانـدـنـ وـهـکـ کـهـفـتـارـ

ئەم ژ قۇلان تانىن دەر
ژ دېمىن رە دچوون شەر
مە مللەتىين وەك بلگار
بزۆر دخست دەست نەبار
نەقا تى سەرى مە
مېرانيا مە كىيمە
لى ئەو بلگار و يەونان
خودى ھەبۈن ل پشت وان
تەف دەولەتىن كۈلەدار
ئەۋەنە ئالىكار
لى ئەوزى پېچەلەنگ بۈون
بىزىمەنە بىزىمەنگ بۈون
بىن كوشتن و بىن زىندان
وەلات نە كەت دەستى وان
شەپىن بەلقان ناشدارن
كورد ژى پىن گونەھكارن
شەرىيەن وان ئۆلپەرسىتى
كورد دېرن ژ قەسەتى

کوئله‌دارین بى خەلات
دا کو بىئنە رۆزھلات
ئەف شەر تانينە مەيدان
گەھ رۆمان و گەھ يەونان
شىخ و مەلان دگوت مە
دۇمن ئەف رۆس و رۆمە
ھەچى دشەر بى كوشتن
ئەو مىيغانى بهشتىن
ھەزار پەرى پە جوان
ل بە شەتى ددن وان
كەچ و كورىن پر خوهشك
دام و سەدرەنج و كشك
ج بخوازى تى بەر تە
ئاكىر دژوارە سەرتە
ھەچى ز دل نەچى شەر
دچى نىيىقى دوزھودر
تەف ئاگر و مشك و مار
مرۆڭ دخودن هەى هاوار!

ئەو كورمانجى دل بترس
دەما دېھىستان ئەف پرس
وەكە شىرلان دچوون شەر
دشەوتىن هشك و تەر
ئىسلام تەڭ يەك مللەت بۇو
يەك وەلات و دەولەت بۇو
نه كورد ھەبۇو، نە عەرب
نه راست ھەبۇو، نەزى چەپ
رەمزا سىنور قەلاشا
(پادىشاھم چۈوك ياشا)!
ل مىزگەشتان مەلىن كۆر
بىرىمەددە بۆرە - بۆر
بىرى ئىسلام پادى شاھ
بىپارىزى ئەى خەداھ
ل سەر ئاقى بى گەمى
دچى، باودىكىن ھەمى

ههچى كەسىن موسىلما
بباوەرى ب ئىمما
تەۋەزىرە بېن لەشكەر
كەنگى بىشى هەرن شەر
هن لەشكەرئى كەس نەدى
چ دەرەوەك بىت فەدەي
وەك قەلاش و جەناور
ئىريش دكى سەرگاور
نەراسىتە شىيخ ئەفەندى
ئەم تەۋ پالا و گۈندى
تىينە كوشتن بىت كەفن
ئەۋەز چ دەرەو، ئەۋەز چ فەن
وەك من زمان درىزى
كەس نەبۇو وەر بىيىزى
بەلكى ئەم تەۋ نەزان بۇون
ئەم دخوازى دزان بۇون
مە باوەر دكىرەز دل
تا شكەستن لە مل

دژمن کەته ناف وەلیت
دین مللەتهک ھۆش و شیت
دەنگی وەلاتی دزى
بى ئاپر و بى مەھى
عیتل پەرەست و ئۆل پەرەست
مەرن ژ بۆ خوھ دخوھەست
خەسما دەما پەترۆل دین
بۇون وەك گۈرىن دەف بخوبىن
وان ژى ئەم بەردانە ھەف
ھەتا نەما كەس بەدەف
دژمن بەرك بىرن دام
ل مە پىچان ئەف حزام
ئەف عەرەبىن پەر نەزان
چ زوو ولۇ بۇون رېزان؟!
رۆزھلات و رۆزئافا
ھەردوو دانە بەرچاقا
ل بەرچاشان ھەۋپارن
لى ۋادا مەخوارن

ژیـر وزانـا وزـیـزـن
چـاـواـ بـهـ دـلـیـزـن

دـبـن دـوـسـتـیـ بـارـزاـنـیـ
لـتـیـ رـیـزـانـیـ مـهـ زـانـیـ

حـزـامـ،ـ زـنـارـ،ـ لـ جـزـیـرـ
کـوـ پـیـکـتـیـپـنـ ئـهـوـیـنـ ژـیـرـ

بـهـ عـسـیـنـ بـهـ غـدـاـ،ـ بـهـ عـسـیـنـ شـامـ
لـ سـهـرـ پـشـتـاـ مـهـ چـوـونـ دـامـ

راـسـتـهـ شـهـرـیـ هـهـفـ دـکـنـ
هـیـمـانـ دـمـهـ وـهـ دـکـنـ

گـازـیـ دـکـنـ کـورـدـیـنـ ژـوـرـ
ترـکـ لـ وـهـ پـرـ دـکـنـ زـوـرـ

کـورـدـیـنـ نـاقـمـهـ سـهـرـیـسـتـنـ
نـهـ کـوـلـهـ وـبـنـ دـدـسـتـنـ

ئـهـ وـرـثـیـ وـهـ کـهـ مـهـ دـزـینـ
وـونـ گـوـهـ مـهـ دـنـ جـگـهـ رـخـوـینـ

ئـهـ مـئـ ئـالـیـ وـهـ بـکـنـ
بـتـرـکـانـ رـهـ هـهـ قـرـکـنـ

وون ژ مه پر نیز بکن
ئەم کارن وە خۇودى كن
بېن وەكە سازمان
ئەمۇ چىكىن كوردستان
لې ئەف خاپىئن ئەشكەرا
نا كەقىن سەرىئىن كەرا
شاھ ژى دۆستى بارزانى
لى بارزانى پى زانى
شەش ملىيون كورد ل ئيران
ووندا دېن بى زمان
شاھ سەربەستى نادى وان
نادى مه چەكىيەن گران
كۈئەم دېمن بشكىيەن
وەلات تەقى بىستىيەن
كوردىيەن خۇودناكى مللەت
چاوا مە بکى دەولەت
دېمن ھەمى وولۇنە
عەلۇنە، يان سلۇنە

هەمی دەپین خوينا مە
کەسەك ناڤى ئىنامە
دەپین كومە ۋەشىرن
داناف خۇدە بەيىرن
ناڤىن مە تەڭ گوھارتىن
دا بېيىژن نە كوردن
لى بىزانە ئەي نەيار
زقستان چوو تى بهار
ئەو گىايىن بن كەفر
شىپەن تى رۆزەك دچى دەر
بىزىن كوردو كوردستان
نەما دېي كۆلستان
لاتا وە ئەوكىرى پۈوشت
باران لى هات هەمى شۈوشت
كورد شىيار دېي بلەز
گافان تاقىيىزى بېلەز
هاوير جىقات و خەبات
دېن شەرىپىن رۆزەلات
هندك مايە بېن مىيىر
ئىرىش بىكىن وە كە شىپەر

وئى چاخى دى چ بى٠—رىز
كوىم خوينى برىزىن
كى زى بەر پرسىيارە؟
حساب گەلەك دژوارە
مللەتى وە رازايە
يانشى دخەودە مایە
رۆزا بىبى وە كە مە
ئەۋى ئى٠—رىش بىن وە
حساب بۇر بى٠—ىن
تۆلام—ە وئى هلېن
چاقنىيەرين وەنە سى٠دار
ئەى خوينخوارىن گونەھكار
وەرن ئالى مە بىن
ئەم و وە نەھەق—پەن
شىيار بىن مە بن دىن
گوھ بدىرن جەركەرخوين.

دلی جگه‌رخوین

ئاگر بکوردستانى كەت، لەورا ئېرو ھاوارە دل
سەد باغ و سەد بستانى كەت، مەندانى بلىل ژارە دل

پىتەك ژ كوردستانى هات، مىلاك و جەرگى من دپات
ئامان ولات، ئامان ودلات، باودر بىن خوبنخوارە دل

باودر بىن ئەي يارى من، ھەقال و ھەم گوھدارى من
ھەر گاف و ھەر ئىشارى من، ناخوش و ھەم بىزارە دل

بىزار و پر ناخوشە ئەو، كنجىن سىيەھ- گوون- پوشە ئەو
گەھ سىينە گەھ سەيدۆشە ئەو، گەھ حەيدەرى كەرارە دل

گهه رسته مه، گهه حاتمه، گهه پادیشاھی دهیله مه
بئی یار و دوست و همه دده، لھو مهست و گهه دن خواره دل

گهه شاهه ئەو، گهه بئی کەسە، گهه کوردە ئەو، گهه فارسە
گهه بەربەرە، گهه چەركەسە، گهه تورکە، گهه تاتارە دل

گهه چۈل و گهه زۆزانە ئەو، گهه دىئرک و گهه وانە ئەو
گهه شاخ و گهه وەستانە ئەو، گهه مووش و گهه زنارە دل

گهه ئارە دل، گهه ئاقە دل، گهه تارە دل، گهه تاۋە دل
مورغى سەحەر دەر داۋە دل، لھورا جىگەرخوبىن پارە دل

زۆر و چاڻ سۆريا درمن

پشتى شەرى شىيخ سەعىد
پاشدەه رەقىن تەھ مەيد
خۇودان سەرى دىياران
دچوون شەرى نەياران

درمن تەھ بۇ ئار وپىت
بزۇر كەتە ناف وھلىت
ل خۇه نەرى سەريلند
ئاگر بەردان شار و گوند

سەردارەکى پر خوينخوار
مېرکۈزۈكى دين و هار
نېيىسييە ئەف چىرۆك
ل سەر ئادرىسسا زارۆك

دنفىيىسى، د بىئىرى
ئاهان پىيىرە درېتى
من ئاگىر بەردا خانى
ژ هوڭيىتى، نەزانى

من دى زارۆكەك پەپووك
پەريشان وپر بچووك
ژ ناف ئاگىر درەقى
دەقى كۈزۈ دەركەقى

لىچاوا چاڭ لىن كىر
خوه ئاڤىتە ناڭ ئاگىر
نوو من زانى بن بارم
ئەز مېر كۈزۈم خوين خوارم

ئەز بۇومە وەك جناور
دۇوار تىرمۇن ئاگىرى
زارۇك ژىمن دىرسىن
قەت ل ئاگىر نا پرسىن

نا فى كۈ من بېيىنى
خوھ تاۋىيىرى ناف خىېنى
لى ئەز چېكىم، چ بېتىم
تەنلى زەمان درېتىم

نەمەرید و نە عەشىير
نە پاشامە، نەزى مىير
لەر جى كۈرۈد وەھايىه
بى رۇومەت و بەھايىه

تەنلى كۈشتۈن ھوور وگىر
چ تەنگ و چ ئاگىرى
ئەم نەخەرجى شەركەرن
پارامەيە تەم مەرن

مرن يه که ودکه هه
چ ب ئېریش، چ بردش
لې مارنا برومەت
ژ بوکو ببن مللەت

مېرى باشە سەربکۈز
لەر چىان دبى مە
ژ كوشتنى مەترىن
ل شەواتى مە پرسن

ودکە شىران ھەرنە پىش
ودکە ھەقىن شەر و ئېش
ھەي دى رۆزەكى بىرن
ئەف چ ترس و چ فىرن؟

ژ بو بىن سەرلىند
دۇنى بىگىن شار و گوند
ودکى شىران ھەرنە شەر
دۇمن بشكى، بدن سەر

وەلات بىزۆر بخن دەست
لۇ وۇ مە بن عىيل پەرسەت
چىكىن ژ بۆ خوھ دەستتۈر
ژ بۆ سال و دەمىيەن دور

زۆر بدن دەزگەۋاتى
دا نەمەيىنى خەزانى
نوو خوھ بىكىن ب مللەت
چىكىن ژ بۆ خوھ دەولەت

ھەرن رىزا مللەتان
خوھ بگەيىن دەولەتان
لەشكەر ئەم ساز بىكىن لەك
تىئىر پەزە و ھەمى چەك

پى بپارىزىن سىينور
چ ئى زىير و چ ئى زۆر
بىن ب دۆست و ھەۋال
خوھدى زىير و خوھدى مال

دەستور ببى ديموكرات
ديموكراتا رۆژھلات
قاد و خۇوندن تەۋايى
وەكەھەۋى و برايى

سەرېست بىن مىّر و ژن
نەساواير و نەزى جن
نەكەشە و نەمەلا
ل مە چىنەكىن گەلا

نەمزىگەشت و نەزى دىر
چىكم ژقى خاچى زىرى؟
تەف بەھەۋىرە بىن كار
ھەمى بىن خەودى پار

نەزۆر دەستى، نەزى دىن
سەيدا نابى جەرخويىن

پارتیزانم

من دایه سەر قىئى رىئىز دل
زانبە پارتىزانم ئەز
نابىم خولامۆكى كەسى
دا زانبى رىزانم ئەز

مللهت شىيار بىوو رۆژ و شەف
دەستان براستى بىدەنە ھەف
قىيىرىن و ھاوار بىن ۋ دەف
ۋى چاخى بۇرىزانم ئەز

ئىرۇ دىن دەستىن نەيار
گازى و قىيىرىن و ھەوار
تم دەركەتىمە بەندەوار
بى مال و پر خېزانم ئەز

بازم چىا كۆزا منه
سەربەستى تم دۆزا منه
راستى و بەخا سۆزا منه
پر زىرهك و پىيىزانم ئەز

مللهت شىار بۇو زۇو گها
خوبىنا منه گرانبەها
بەلاش وى نارزىئىنم نەها
خۇوش زانبە هوڙانم ئەز

گاڭا خوه بەردم سەر چىا
بىگرم ل بەر دىمىن رىا
بىكەقىمە ئاخا مىدیا
كەيىخەسرە و بارزانم ئەز

دوزا مه قادا ميديا
داخواز مه هر ئازاديما
ئەۋ سىتەمما ھا كى ديا
روستەم و هرمزانم ئەز

دەستى خوه باقىئەن تىنگ
ل سەر چيان قىرىن و دەنگ
پىشىدە هەرم ھالان و جەنگ
زانم نەپر ئەرزانم ئەز

دبيئانيما قازى محمد

خاکى كورستان بقوريان پر جوان و باقرى
خوين رژاندن پر كوريين ته وا لهه ئالى رى
ملله تى كورد تا كوشە ئەۋە ئەنگەرى
ئافەرين، ئافەرين
قازى محمد ئافەرين

ئەڭ نە شەرمە تىئىنە كوشتن ئەم درېكىا پېشىكەتن
دا تروومان زانبى ئەم خۇوش نىزاد و مللەتن
دى بىكىن ئەم تم بوي رە، دېمناھى، بەربەرى
ئافەرين، ئافەرين
قازى محمد ئافەرين

قومبەرا زەرى ئەتۆمى زەرەيەك نابىن ژ دل
سەرخوھ ناچى مللەتنى كورد تا كوئەڭ زنجىر ل مل
كەس بالاش لاف و بىدىلەك ئى بەرى نابى سەرى
ئافەرين، ئافەرين
قازى محمد ئافەرين

ئەى تروومان كوشتنا قازى محمد كا چىه
قەى عەدالەت تم وەسايە حۆكمى دەمۆكراطيە
لى بکوشتن وېزىندان مللەتنى كورد نامرى
ئافەرين، ئافەرين
قازى محمد ئافەرين

کی هلگری ۋى بارى من...؟

قەت نەرم دكى دلى نەيار
ئەف گازى و ھاوارى من؟
پشتخۇوزە بارى من گران
کى هلگری ۋى بارى من...؟

ھەر رۆژ و ھەر ئېشار و شەف
ھاوار و نالىن تىيەن ڙ دەد
گوھ نا دنه دەنگىن مە تەۋى
ھەۋال و ھەم جىينارى من

کوردین نهزان وری نهناس
ژارو رهبهن برچی و خواس
په ترۆل دبنده بى کراس
نابیتى خوهش قى کارى من

بدهست نهيار تۆپ و تىنگ
بدار دخوازم هەرمە جەنگ
هاوار دكم قىرىن و دنگ
شكەستىيە ئەف دارى من

گازى دكم کوردین خەوار
رابىن ژ خەو جارەك شىار
هاوار ل دېمن بدنە دار
تەف گوندى وبازارى من

دېمن کوئەم دەرخن بىزىر
ئاشىين چەمان ئەم بىنە ژۆر
زازو ھەكار وبەخت ولۇر
پر خوهش بىكىن قى وارى من

ئاشا بکن خان و سمرا
ئەم تىيىدە رۇونن وەك برا
دا خورت بکن زىزىر و پەرا
قى بىنگەھىن دىوارى من

شاھى بکن ئەم رۆز و شەف
ماچان ژ لېشان بدنە ھەف
نۇو خۇدش دېبى رەوشى مە تەف
جوان دىن دامارى من

دا بەل بىن بەيپۇون و گول
جارەك نەمەيىن كۈل دەل
گۈل بەدمە يارى مەل بەل
دل خۇدش بېبى پېن يارى من

داخواز چىھە ژ سەرخۇدۇون .. ؟!
پەترۆل و ھاتىن و ھەبۇون
بىدەست مەبن ھاتىن و چۈون
پەر خۇدش دىن بازارى من

نۇو خۇوش دېن داخ وبرىن
سەرېھەست وسەرپلەند دېنىن
ئېدى جگەر نابى بخوين
تا كو دېھيم يەكجارى من

ئەی وەلات

رۇناكى چاقىم پىتى چرا خەم
چاخىم نەمايد ئىيىدى چەپا خەم
ھنگى جوان بۈرم ئەف شاخ و باخە
مەلھەم ددان بەر بىرىن و داخىم
ژبۆتە زىينا خۆش وجوانى
ھەممى مە بۆراند بدل گرانى

زىينا جوانى ھەممى بۇھار بۇو
وەشم چ خورت بۇو ھشم شىيار بۇو
ھەركەس دخوهستم تەنى توپار بۇو
گەش بۇو دلى من تەن بەرخوھدار بۇو
ژبۆتە زىينا خۆش وجوانى
ھەممى مە بۆراند بدل گرانى

ههتا جوان بووم پورى مه رەش بۇو
دارا مه شىن بۇو گولا مه گەش بۇو
چاقىم ل پىش بۇون، ئەقىنچ خوهش بۇو
تە دل ژ من بر رەنگى كەلەش بۇو
ژ بۆ تە زىينا خۆش وجوانى
ھەمى مه بۆراند بدل گرانى

ئىرە جوانى پشتاخوه دا من
سەرم سپى بۇو، پېرى گها من
بايىن ئەجەل هات زۆر دا چرا من
ھاتن وەشاندىن پەلىنى گولا من
ژ بۆ تە زىينا خۆش وجوانى
ھەمى مه بۆراند بدل گرانى

بکول مه بۆراند دەمەن بوهارى
خۆشى مه گۆراند بئاھ و زارى
شەبنەم ل زىنام نەمما دبارى
رۆز چۈوييە ئاشقا شەف بۇوييە تارى
ژ بۆ تە زىينا خۆش وجوانى
ھەمى مه بۆراند بدل گرانى

زینا دهروونم دهرباس بکم ئەز
پەردا شىيارى دا پابكم ئەز
بېيىشىھە جەنگ بىم ئاھ ماچكىم ئەز
حوكىمى تەتھورلىنى بىن شىكم ئەز
ژبۆتە زىينا خوش و جوانى
ھەممى مەبۇزاند بدل گرانى

كوردستان

كوردستانى كوردستان
به خـچـى گـوـلا ، دهـرـدى دـلا
ئـيرـقـ ماـ يـهـ بـنـ دـهـسـتـانـ
كـورـدـسـتـانـ بـلـنـدـىـ
هـهـمـىـ باـزارـ وـ گـونـدـىـ
هـچـىـ كـهـسـىـ تـهـ بـخـواـزـىـ دـقـنـىـ جـانـىـ خـوـبـتـهـدىـ

كوردستانى كوردستان
به خـچـى گـوـلا ، دهـرـدى دـلا
ئـيرـقـ ماـ يـهـ بـنـ دـهـسـتـانـ

کوردستان پر خودشی
خووهش دیجله و نییر دۆشی
ناموس دسەرئی وی نینه
ئى تە ئەرزان بف رۆشى

کوردستانى کوردستان
بەخچى گولا ، دەردى دلا
ئىرۆ ما يە بن دەستان

کوردستانا ھلمشتى
ژزېر و گەوهەر مەشتى
ئەم لبەر دەرگەۋان
دەزمەن تىيىدە رۇنىشتى

کوردستانى کوردستان
بەخچى گولا ، دەردى دلا
ئىرۆ ما يە بن دەستان

مشتى ژپەترۆل و زېر
دەزمەن دخون خىير و بىير

روونشتی تهختی کۆزهەش
ل سەرتاجا ئەردەشیئر

کوردستانی کوردستان
بەخەچن گەولا، دەردئ دلا
ئىرۇ ما يە بن دەستان

کوردستانان پر زەنگین
شاخ و باغىئەن تە رەنگین
نە ئەز تەنلى، لى تەھىكورد
ژ دەردەن تە جىگەرخەسەن

کوردستانی کوردستان
بەخەچن گەولا، دەردئ دلا
ئىرۇ ما يە بن دەستان

ئالا من

ئالا رەنگىن پىرۇزى خەوش
تەھلىدگەرم دېم بەش
تولسەر ملىيەن خۆرتىين جوان
دىناش تەده يەك رۆزەگەش

ئالا سىرەنگى تو
بىناف و دەنگى تو
نىشانا جەنگى تو
ئەي خۆرتىين كوردان، سلالاقىنى لى بىكىن

ئىرۇ مە تو كرييە ھەمبىيىز
رۆژەك وى بى تەبکن رېز
ل ئەيوانا ، لسەربانا
رۆژا شادى تو خەمل و خېز
كەسک و سۇر و زەرى
سپى و گەوهەرى
نىشانا زەفەرى
ئەى خۆرتىين كوردان، سلاشقىلى بىكىن

تە بزىيف وزىير تەقىدە كىلدم
رۆژا جەنگى ئەز تەھلىدم
گەر ئەز بىرم، گەر ئەز رابم
جەرخەنۇيىم سەر بلندم
ئالا سى رەنگىينى
پىرۆز و شەرينى
نىشانا مەزگىينى
ئەى خۆرتىين كوردان، سلاشقىلى بىكىن

هەی فەلەک

هەی فەلەک فەلەک، هەی زالىم فەلەک
كائەو كوردىستان، كا برجىن بەلەك
من ناڤىي جەنهت، ڙتە بىنهت
سەربەست و ئازا، ۋا چۈوم جەھەنم
تە مال نەدا مە، كا حەج و زەكتات
من ڙى قەت ناڤىي ئەف سەعوم و سەلات
بەندىين قانۇونا تە تەف چېرەنەن
كاسۆزىن تە وەك "عصبە الام"

ئەف ھەزار سالن تەم كىرن عەبىد
تە ئەم خاپاندىن بۇھۇد و وھىعىد
قەت ژ من پېيغە كەس تە ناس ناكى
باشقى تە ترکە، دايىكا تە عەجمەم
ھەر چار كنارى مە بۇونە نەيار
بەرى مە ل تە قىيىرین و ھەوار
دەنگى مە ناكى، بۆچى دەيناكى؟
بەختى تە ئەقە، ئەي چەرخا عالەم

وەلاتى مەيىە، خوھىشە كوردىستان
زۆزان و دەشتە، تەف باغ و بستان
قەنجە، خەرابە، وەلاتى مەيىە
بە پر خوھىشە وەك باغانى ئىيرەم
مە تىيىدە كوشتن عەگىد و گەرناس
مە تىيىدە هشتن فىيرس و مىرخاس
سەر بەختى تەبى، ما ئەم نە مىيىن؟
نايى بىيرا تە گوھەرزو رىستەم

کا "ئەبو موسىم" شىرەگوھ و مەروان
کا "صلاح الدين" كانى كەريم خان
کا ئەو بەگلەر و ئەو مىر و پاشان
کا بەدرخان و خانم و دىسىم
ما نە هيچايە ئەم هەردەم باكن
ئاخ و خۇولىيى بىسەرخۇودا كن
يان بىنە دولەت، يان بىنە كوشتن
يان دل خۇوش بىرن يان دل بىاتەم

دەرمانى مەيە خۇوندن و زانىن
خۆرتىن خۇوندەقان تەۋ بۇون جىڭەرخۇين
ھەر بىزىن بىزىن خۆرتىن نۇو ھاتى
ھەر بىزى بىزى كوردىستان هەردەم

مهه‌ره‌جان

پیکشە ئەم خورتىن جوانى
تىيەن ژ هەر شۆپ وجهان
مهه‌ره‌جان بۆ مە ژقانى
ھەربىزى ئەف مەه‌ره‌جان

دۆزا مەھەر ئازادىھ
دۆزا مە دىيوكراتىيھ
دۆزا مەھەر ئاشتىيھ

گەر بقىن و گەر جقىن
يان خەبات و كىيەرات

هەر دېئى ئەم ھەرنە پېش
ھەر دېئى ئەم ھەرنە پېش
بۇفەلات و بۇۋەلات

ئەم ھەمى دووست و ھەقان
بۇچى بەند و بەرىبەرى
تىكىدە نۇوهاتى دەلان
ئەۋچىنگ و شەركەرى
دۆزا مە دەولەمەندىيە
دۆزا مە سەرىلندى يە
دۆزا ھەر ئاشتىيە

گەر بقىن و گەر جقىن
يان خەبات و كىفەرات
ھەر دېئى ئەم ھەرنە پېش
ھەر دېئى ئەم ھەرنە پېش
بۇفەلات و بۇۋەلات

ئەم دېستانان بخوين
كار و پىشىكى هىن بىن
باغ و بېستانان بچىن
چىچەك و گول شىن بىن

دۆزا مه هەر خودشويستىيە
دۆزا مه هەر سەرىيەستى يە
دۆزا مه هەر ئاشتىيە
گەر بقىن و گەر جقىن
يان خەبات و كىيفەرات

ھەر دېئى ئەم ھەرنە پېش
ھەر دېئى ئەم ھەرنە پېش
بۇ فەلات و بۇ وەلات

دەست بدن ھەۋە ئەم بجاردەك
تەۋە د ھەمبەر كۆلەدار
پېشىكەقىن وەك پەھلەوانان
لى بىتەكتىيەك و شىار
دۆزا مه مرۆڤانىيە
دۆزا مه ھەر ئەققىنى يە
دۆزا مه ھەر ئاشتىيە .. ئاشتىيە

ھەر دېئى ئەم پېشىكەقىن
ھەر دېئى ئەم پېشىكەقىن
بۇ فەلات و بۇ وەلات

رۆژا خوهدەقان

ئىررق رۆژا خوهدەقانا
رۆژا مىران، رۆژا شىران
کوردىن هىزما خۇرتىين زانا
رۆژا كورد و پەھلەوانا

دۆزامە سەرخوھبۇون
بلندى و زانەبۇون
يەكىتى و پېشىۋەچۈون
رابن سەرخوھ كوردىنۇ

رابن ئىررق رۆژا مەھات
بگىرن شارو گوند و كەلات
يەك دىنگ يەك دل بچەنە وەلات
ھەرددەم دەقى بۆمە فەلات

دۆزا مە سەرخوھبۇون
بلندى وزانەبۇون
يەكىتى و پېشىۋەچۈون
رابن سەرخوھ كوردىنۇ

ئەم تا كەنگى رازن ھەمى
لەۋىن گوھدەرز نەقىيەن چۆپىن

دۆزا مە سەرخوھبۇون
بلندى و زانەبۇون

بن دەست بىشىن ئەم ھەردەمى
راين ئىررە تەڭ روستەمى

يەكىتى و پېشىفەچۈون
راين سەرخوھ كوردىنۇ

ئەز نزانم چ بىرۇم

ھەۋال ئەز بلوور ۋانم
دەنگى سازا ھوزانم
ژ وە ئەز دلگارانم
ئەز نزانم چ بىرۇم

ئەز بلوورا ماركىسىم
دەنگى رستا بىيکەسىم
ژ ھېقىقىيان ئاقىزم
ئەز نزانم چ بىرۇم

ئەز داخوازا (خانى) مە
رەوشانەقشى (مانى) مە
د رېستىيەدە كانى مە
ئەز نزانم چ بىيىزىم

ئارى دلى (جىزىرى)
تافقا تۇرا (حەریرى)
ئەز نۇژەنم بېيىرى
ئەز نزانم چ بىيىزىم

ناكىن دەنگى سازا من
گۈوه نادىن ئاوازا من
يان نزانىن رازا من
ئەز نزانم چ بىيىزىم

ئەز موسايىقى هەسارم
ز وە تەۋان دلسارم
لى ئەز بوه نكارم
ئەز نزانم چ بىيىزىم

چمان هه می نابن یه ک؟
له شکه ر ناکن له ک ب له ک
کانین ئه و بر جیئن به له ک

چونه ئەف عىيل وۇھەشىر؟
نە بەگ مايىه، نەۋىزى مىير
رەذىمئە بۇون گەزىر
ئەز نىزانم چ بىيىرۇم

ئەی خورتى كۈز نۇو تى
ئى كە دناف زكى دى
يان رى دېشىتى باقى
ئەز نازانچ بىيىرۇم

ژ بو وه ئەزقى سازى
خودش لى ددم بگازى
بداخواز و نىازى
ئەز نزانم چ بىيىزىم

ئەز مللەتم، ئەز مەرۆف
سەدى بىستى نەمان ھۆف
درەشىيىنم بۇ وە تۆف
ئەز نازانم چ بىيىزىم

ژبۆ و من گەلەك هشت
هن دیوان وەن نىشت
گول ژ ئاقى بۇويە مشت
ئەز نزانم چ بىرەز

سەشكى چوو بوهارا من
زەرىيون پەلى دارا من
دۇور دۇور دچى يازا من
ئەز نزانم چ بىرەز

سەرى سىپى بۇويە پۈوش
پەر شەكتى قەرقۇوش
ئەز دنالىم لەررووش
ئەز نزانم چ بىرەز

پەرچە بۇونە لەك بلەك
ھەمى بازىن قەرىپەلەك
كەنگى كارن بىن يەك ؟!
ئەز نزانم چ بىرەز

د پەيىن پر قەلەو
زۇزمۇرەچىلە كەمەو
چاوان سەرى دخن خەو
ئەز نزانم چ بىئەز

ھەتا دل رانە وەستى
ئەز نا بىئەز بىستى
كىير گھايە سەرەستى
ئەز نزانم چ بىئەز

خۇندوارىن كورىن كورد
ئەم ل قادا خوه زگورد
بەسەن كۈل و خەم و دەرد
ئەز نزانم چ بىئەز

ھەمى دەستان بدن ھەف
خەبات بىن رۆز و شەف
ز دل دېيىم نە بەس دەف
ئەز نزانم چ بىئەز

وـكـهـ هـهـنـ ئـهـفـ وـ ئـهـوـ
ونـ گـوـهـ مـهـدـنـ تـهـفـ دـهـرـهـوـ
مـلـلـهـتـ شـيـارـ بـوـ ژـ خـهـوـ
ئـهـزـ نـزاـنـمـ چـ بـيـ ژـمـ

مـلـلـهـتـ تـهـنـىـ دـكـارـىـ
خـوـهـشـ هـلـگـرـىـ ۋـىـ بـارـىـ
رـسـتـىـ بـكـىـ هـقـپـارـىـ
ئـهـزـ نـزاـنـمـ چـ بـيـ ژـمـ

وـونـ دـخـوـيـنـ ژـ بـوـچـىـ؟ـ
ماـ نـابـيـنـ لـهـهـرـجـىـ
جيـهـاـنـ بـهـرـپـيـشـ دـچـىـ
ئـهـزـ نـزاـنـمـ چـ بـيـ ژـمـ

دـژـمـنـ لـهـهـرـجـىـ وـ شـوـپـ
خـوـهـدـىـ تـانـكـ وـخـوـهـدـىـ تـوـپـ
لـ مـهـدـكـنـ قـوـپـهـ-قـوـپـ
ئـهـزـ نـزاـنـمـ چـ بـيـ ژـمـ

دین دهستان ههزار سال
دانه دزمن قاد و ممال
به ردن شوپی باش و کمال

باش وکالیت مه نه زان
په ز به ردانه بن شفان
(خانی) ببسو بلور قشان

نه ز نه خانم، نه (خانی)
نه (زهردهشت) و نه (مانی)
خسوه کربار گرانی
نه ز نزانم چ بیژن رزم

نه گەرناسم، نه عەگىد
ئەز شىيخ موسىم بى مرىد
لى دلەوكم وەك بەرىد
ئەز نزانم چ بى——زىم

درستىيىدە چ مەردم
دل بىكول و بىدەردم
خوبىنا شەھىدىين كوردم
ئەز نزانم چ بى——زىم

رۆنکىين خوشك ودىا
ئەز ئاخينا سېۋىيا
ئەز گازنىين ڦېپىيا
ئەز نزانم چ بى——زىم

ئەز ھېيىقىيەن گرتىييان
زانا دلى بىرچىييان
سەرمە لاشىن بى جىييان
ئەز نزانم چ بى——زىم

ئەز دخانا (ناپالم)
خوينا سىينگا دەلام
ھاوارم نالھ نالم
ئەز نزانم چ بىرۇم

ئەز دەنگى وان ھەزاران
كەتم شاخ وزناران
ئەز ئەو بەننى سىداران
ئەز نزانم چ بىرۇم

حەق بىزۆرە دېيىنى
ئەز دلبىرۇنى ئەۋىنى
چ تى ژۇنى گەرىنى
ئەز نزانم چ بىرۇم

كەكىو، ئەز جىڭەرخويىنم
دل بىكۈل وېرىنىم
ۋان ئايەتان دخويىنم
ئەز نزانم چ بىرۇم

سلاف ل سفرا حازره

ئەی سوختەيىن بناڭ و دەنگ
دېمۇن لىسەر بالەفەرە
پر لەشكەر و تۆپ و تەنگ
سەيدا ئەۋە، ئەو ماھەرە

سەدسالن ئەث (زېيد و عەمەر)
جەنگە دگەل رىشا مەلىنى
مەرتال دەدەست و انده بەھەشت
گۈزى دەدەست و ان ئاگىرە

شیخن کو تاج و تهیلسان
و هرگرتیه رهنگن خدر
روونشتیه ل برجا بهلهک
شاهن عهجهم، شاه نادره

ئەو سۆفییت دیل و رهبن
سەرقوت و خواس تازیه
دگری بھاوار و فیغان
شیخن مە عەقدل قادره

جارەک ل شیخ ئەو نا نەرى
دا زانبە راست و دەرەو
کنچى ل شیخ شال و قوماش
کنچى ل سۆزى چادره

ئاغا بده گوندىن خوهقە
باوەر دكى كەي خسرووە
تالانكەر و دزو كەلەش
وى دايە سەر رىچا گورە

حالى مه كورمانجا ئەقە
ئەم دى چلۇ سەرپەست بىشىن
ھەر چى كو چۈوبىن گوھ مەدى
سلاڭ ل سفرا حازره

سەيدا يې راست و رۆنىيە
لەورا جىگەرخوبىن نامىدار
زانى دزانى ئەو كىيىە
ئىين كەر دېيىزىن كافىرە

سەرخوھبۇونا مەريشكان

ل وەلاتىن مەغەزى
دېكەك ھەبۇ شەھەردا
رۆكى ئەو چۈو ناف دىكا
زوانە گۇھىيە دىكا

رابن بىيىزىن مەريشكان
بەس خۇه بدن ئەنىشكان
دىك وەريشىك بۇونە كۆم
بەرى خۇوه دانە جەم بۆم

لەشكەر تەۋىددە بۇونەلەك
هن چەلەنگ وەن كولەك

بەرئ خەسوھ دانە چۆلى
تەقلى كۆچ و تەۋ عىلى

تەيرادى كوناگەھان
ھاتى لەشكەركى گەران
تەۋىدە فەرىن ژ مالان
بەرئ خەسوھ دانە بالان

ئەو ژى لەھەف بۇونە كۆم
يەكى رابوو گەوتە بۆم
ئەپادىشىھە تەيران
وھى سەريلندى تۆران

رابەسەرخوھ تو مىرۇ
ژ بۆمە بىئەزە ئىرۇ
ئەف لەشكەرى بىن زەمار
گەلۇ ھەيە ژى زەرار

بۆم كەنى و گەوتە وان
باكن بازى پەھلەوان

هودهود رابوس—هـ رفـ راز
وی چوو بلـهـزـ گـوتـهـ باـزـ

گـوـ رـاـبـهـ ئـهـیـ توـ باـزـیـ
شـهـهـ تـهـ ئـیـرـزـ دـخـواـزـیـ
باـزـ چـوـ جـهـمـ شـهـلـ باـنـیـ
دـهـسـتـیـ خـوـهـ لـسـهـرـهـفـ دـانـیـ

گـوـ ئـهـیـ خـوـهـنـدـهـ کـارـئـ منـ
زوـوـ لـنـ کـمـ بـارـیـ منـ
بـوـمـ گـوـتـهـ باـزـیـ خـوـبـنـخـوارـ
بلـهـزـ رـاـبـهـ هـمـهـ خـوارـ

باـزـیـ رـاـبـوـوـ وـهـکـهـشـیـرـ
فـرـهـکـ دـاخـوـهـ هـاتـهـ زـیـرـ
باـزـیـ تـهـرـیـ بـرـیـشـیـ
هـاتـهـ جـهـمـ دـیـکـیـ پـیـشـیـ

دـهـسـتـیـ وـیـگـرـتـ وـهـهـزـانـدـ
نـتـقـهـکـ زـیـرـهـ درـزـانـدـ

(ئۆلان سەن نىرەلىسىن)*
گۆئەم خەلکى بەدىلىسىن

(سېزىن بۇوردە نەئىش وارا)*
دىك غەيدى لىدا دار
بازى شەھدا خەوە ئانى
دىك ژى دارى خەوە دانى

گۆ بىزۇر وبگازن
ئەم حەقى خەوە دخوازن
باز گۆكىيە سەرلەشكەر
گۆ تو نزانى ئەى كەر

ئەزم پاشا، ئەزم مىير
ئەزم شاهى جىهانگىر
بازى چۈچەم دىكى دى
دى كەۋە ژى وەكە وى

تەقان گۆپاشا و مىير
كەسى نە گۆئەز گىزىر

نەفەر بۇونە يۈوزىاشى
ھەتا گەھا ئىپاشى

بازى رابوو چىرو بانى
لېھر دەستى بۆم دائى
تلۇور تەۋ لى بۇونە كۆم
(قال يا اىيەا القوم)

ئەۋ ھاتنە ژ مالا خۇه
دەپىن ئىستەقلالا خۇه
بۆم گۆ بازى دلاوھر
گەلۆكىيە سەر لەشكەر

گۆ تەۋ پاشا و مىرىن
بىن وەزىر و گۆزىرىن
بۆم ھىيىدى رابوو سەرخۇه
تاجا خۇه داسەرئى خۇه

گوبتاجا سەرئى من
كەس نىنە ھەممەرئى من

رابن وەك پەھلەوانا
دئىمەن سەرۋانا

هاتن تەيرېن دوبراك
باکرن كوندو قىراك
گۆھۈن ودرن بنييەن
كاڭەم ئىرۇچ مىيەن

ديكا خۇدا ئەنىشقا
بۇو قىير قىرا مىيشقا
گوفەرمانا وە رابۇو
كۆمما واژەھەف بەلاپۇو

ئى كۈشتەن ئى كۈ مان
هاتن گۈندان بىن گومان
وان زى وەكە مە كوردان
دەستى خۇھۇز بەرخۇھۇز بەردان

عەلۆك وتۈوتىك وقاز
تەۋىددە بۇونە بەلەنگاز

تەۋىدە كەتن كۆخى رەش
چىرۇكـا مە ژوھـر خـوهـش

وەك سەيدايىن جگەرخويىن
ھەمى بۇونە دلـبـرـىـن

* تو خەلکىنى كى دەرىيى ؟
** ئىشىن وە لەر چىيە ؟

شہری دینا

رۆژهک ژئین بەسارى
روونشەت بەووم بن دارى
من دى دوکەس تىئن درى
دوور كەتبەوون ژپرى

گرتن دار و چوونه ههف
نه ناڻجى و نهڙى رهف
کومک ل ههف کرن سر
ل وئ ناڻئي بوره - بور

ئەز زۇ رابۇوم ۋىن دارى
من خۇوه بېردا دەھقىنرى

ئەزكەتم ناۋىبەرا وان
چاوا دىتىم راوهستان

من دى كەردى دىن
دەست وسەرى، ھەمى خوبىن
من گو: ھەمالك وېران
وون ژەقىرە وەك شىپەران

خەلکى مالى وە تەف خوار
وون ژى ل ھەف دەن دار
گەۋ راست دې ئەزىزىنى
شەيتان ب مە دەكەنى

ئەم ھەرد ورۇي ھۆڤ ودىن
وەرە تو مە ل ھەف بىن
ژ من رەگەز: ئى دەڭ لال
ژ گۈند ۋەرە بۇون ھەقىال

ئەم گەمانە دەرى ھان
پىيەرە ھەبوو ھەنەك نان

من کـر نه کـر نه دا من
گـو: بهـس ئـهـقـه کـهـدـا من

والـلـه بـرـی نـادـمـتـه
دـخـلوـه بـگـرـه هـاتـمـتـه
چـوـونـه هـهـقـدـی وـهـکـ بـهـرـانـه
ئـهـفـ شـهـرـ ژـبـوـگـزـهـکـ نـانـ

ئـنـ زـکـ مـهـزـنـ وـبـاوـی
رـابـوـ دـارـی خـمـوـه دـاوـی
گـو: بشـکـینـه سـهـرـی منـهـ
هـاـ، ژـتـهـرـهـ پـهـرـی منـهـ

گـو: نـاـ، ئـهـزـ توـبـرـانـه
نـهـبـرـایـیـ پـهـرـانـه
ئـهـمـ بـهـقـرـهـ بـوـونـ هـهـثـالـ
چـنـهـ پـهـرـهـ .. چـیـهـ مـالـ؟

گـازـنـ وـانـ کـرـنـ بـ دـهـفـ
پـاشـیـ چـوـونـهـ روـوـیـنـ هـهـفـ

بوو تق-تقا كەنلى من
ل زك سىست بوو بەنلى من

من گو: لا وو ئافەرين
كى دېيىزى كۈون دين
خودزى بەگ وئاغىئىن كورد
وهك وە بانا زگورد

بەلكى ل ھەۋ بەراتا
بەكتا ناف جەفاتا
ئەۋ پاشا و بەگ و مىير
تەۋ بېۋونا وەك وە زىير

خودزى شىخىئىن خوددى دين
ھەممى وەك وە بېن دين
بەلكى ئەم وان بکن يەك
خۇو راپىيچن ئەو ب چەك

بەكتىن سەر دياران
بکن شەرى نەياران

بهختی کورده مال مهزن
ژمللهت ره تهف دزن

ژ دژمنره تهف ره بجهه
شیخ وبهگین خوهلی سه
وهک وه نکارن ئەوتەف
ھەرن لەپ و روویین ھەف

ببن يەك پارتى وبەند
ل ناف خەلکى سەر بلند
قىيىرىن بدن زناران
ئىيىرىش بکن نەياران

دژمن دەرخن ژ وەلىت
لى مخابن نەوهك شىت
چەساسى ئەم دباكن
لى ئەو دەنگى مەناكن

چل سالە ئەز بقىيىرىن
ژ بهر وه بووم جەگەرخويين

دینی مه قیّته زانین

نفرینه کنی ژ یه زدان دکم، تو بیـزه ئامین
شیخ و مـه لـایـن کوردان بـله نـگـاز و گـهـدا بـن

لـهـورـاـ یـهـ کـیـ ژـوـانـاـ قـانـوـونـ بـزـارـیـ کـورـدـیـ
ژـبـوـ مـهـ چـینـهـ کـرـقـهـتـ، ژـبـهـرـ قـیـ ئـمـ نـهـزانـنـ

خـوـهـ پـیـرـ دـکـنـ دـوـعـدـیـ هـهـمـ سـهـرـفـ وـ نـهـحـوـ وـ مـهـنـتـقـ
بـنـ زـارـ وـ خـهـتـ وـ خـوـهـنـدنـ، لـنـافـ خـهـلـکـنـ دـهـوارـنـ

پـاـیـبـیـزـ وـهـهـمـ زـقـسـتـانـ هـهـرـسـیـ مـهـهـیـنـ بـهـهـارـیـ
هـهـرـدـهـمـ دـکـنـ مـتـالـاـ، دـاخـواـزـ ژـ وـانـرـهـ هـاـقـیـنـ

هـهـرـدـهـمـ دـبـیـنـ ئـهـمـنـ ئـیـ کـوـ وـیـرـسـیـ نـهـبـیـنـهـ
لـیـ دـهـفـ وـچـهـرـخـ وـگـوـقـهـنـدـ وـانـ کـرـنـهـ ئـاـیـبـیـنـاـ دـیـنـ

دیین ئەگەر بکوردى، علم کو بىتە خودندن
ئەم دى بن قزلباش، كورد و بخار و ماقىن

فەقى بخوه نەزانە، سەيدا دنيرى قاموس
ھەر يەك بدل دىيىز ئەم مفتىي زەمانى

بکوردى گەر بخويىن، بى رەنج و بى گرانى
بى قەيد و شەرح و حاشى جاھل بخوه دزانى

دینىن مە تىتە زانىن بەھەر زمان و ھەر خەت
بکوردى يان فەرنگى ياخود بخەتنى لاتىن

"والله" بۇم جىڭەرخوبىن ژ دەردى شىيخ و سەيدا
قەلەم دگەل زمانم ھەر دەم بئاخ و نالىن

ئەف ئاوا دۆم ناكى

ئەي دەولەمەندى سەريلىند، ما تە چىما سەر دايى خەو
پېزىر و مال و ملک و گوند، بۆچى دخودى تم نان و دەو

جارەك ل ئەوروپا بىتىر، ھەرچى خودان مليوتنى زېر
چاخا كوتى رۆزى وەلات، زېرا ددن مەردانه ئەو

رابن لوه ئىرۇ خەبات، چىتكىن دېستان وجقات
ئەم زى دگەل وە بۆ وەلات، زارۆك بخوبىن رۆز و شەو

ئىرۇ خەبات كارى ودىيە، لەورا كوشانس يارى ودىيە
ھەركەس دېن بارى ودىيە، پەيپەن وە راست ئىين من دەرەو

ديسا جىگەر من بۇويە خوبىن، دېن چۈرۈ دەست من مامە دېن
بۆ من وەلات شىرىپىن وزىن، ھەر شەف لىسەر نالىن و تەو

دەرویش خوھ نادى پېش

گورمینە دەرویش ھار و دین
ھاوار دکى قىیرىن و شىن
ساقار و نىفشك ژىرە بىن
بىرچىنە زارۆك تەھ ل مال

كەشف و كەرامەت قەت نەما
چەندابكى رەقسى و سەما
دل نەرمىيىا خەلکى نەما
عەربانە بۇويە وەك قەپال

بەس قىير بکە دەرويىش رەبن
وەك رووڭىيەن پېر خاب و فەن
ھەركەس دزانى داڭ و بەن
نەمانە ئەف رەنگ سېر و حال

كاھەي ھەي و ئەو حال و سېر
شىيخ و مەلا تەف بۇونە گور
دۇمن زۆرا، ئۆلا مە بېر
فەرمان لوان راکر (كەمال)

بنييەر شىيخ و سۈفىيە
بېچ دېن وەك رووڭىيە
خوھ دانە تەنگالا چىيە
تەۋە دين و مەزھەب بۇون بەتال

كا نەقشەبەندى، قادرى؟
تەكىيا كىرن خانا كەرى
خوھ نافىيەن ناف ئاگرى
ئەو شىېر و ئەو شاھ و شەپال

کا ئەو سپ و ئەو زکر و خشت؟
بازىئەندىل كۈو مَا كا ناشت
دېمىن بىدەست شىيچى تە كوشت
بىن فىيدە چۈون ئەو ماھ و سال

ئەف دزد يان دەرويىشە ئەو
رەنگى مىرىشك و مىيىشە ئەو
دەردو بەلا و ئىيىشە ئەو
سەرپۇشى جەزنا كەرنەقال

پىسى بناقى شىيخ دكى
شىيخ زى بىسرەدە رېخ دكى
وەك رېخ و شىيخ و مىيىخ دكى
بىن جبه و شەرۋاڭ و شال

عەربانى باقىيەت وەر بخوين
زەھرە وە خىستە ئۆل و دىن
ھەتا جەڭگەر من بۇويە خوين
وەلات بخوازن ئەم ھەقال

چکم بروزی و نمیز

تازی مه، برجی مه مهلا
چکم بروزی و نمیز
کوئم بعون لمن دهدو بهلا
چکم زقی ریشما دریز

ته ئهز کرم کولى نهيار
ته ئهز زبانى برمە خوار
بن دەستى دەزمەن مەست وزار
دەرمان چىھە كار وەر بېيىز؟

کورتان ل مل ئەز بۇمە كەر
بارى نەياران تم لسەر
پشتا منه ئاھ و كەسەر
بىر و مىرى تەۋ بۇون قەرتىز

بانگا تە يا سار و رى
قەت ئاگرى دل نا كۈشى
ئەۋ كار بىانگى نا پىشى
ئەي رى درېشى دين و گىز

من ئەف نىشتىن پەل گەمار
خودش خودنەنە هەر يەك دوخار
زانم دواندە نىنە كار
ئەز قى دېڭىم هى زەمىز

بىن خەوددى تۆپ و تەنگ
ھەردەم ل كار بن و دك پلنگ
رۆژا بىي هاوار و جەنگ
مېرانە خوهش خويىنى بىز

ههقبانگ و ههقسازی ته مه
ههقخودندن و رازی تهمه
ئهز دۆست و دلخوازی تهمه
تهنور مەدادا نان بپیش

بى جى مه ئهز، بى كنج ونان
ئا سور وەزا و بى دران
لبەر پەزى وە بۇوم ششان
ھېرىشى نەزانى، ھېرىشى ھېرىش

من دۆتى يە من خوهش مەياند
من خوهش نخامت و خوهش كەلاند
من ئەو كەرە روون و حەلاند
دەزمەن ژبۇمن ھشت دەۋىتىش

قەسر و سەرا و قاد ورەز
مال و سەوال و دەخل و پەز
ھەرچى بگۈشت و دۆن و بەز
بۇ خۆبرن، بۇ من كەلىش

فلا فہرچی

کنجول کھن و زیفاری بدھست دارہک چناری

بهزمن زراف، پیـر و رهق
دەف ولیـف ورۇو بىدەق

کەچا وى لىسەر ملى وى
سەرژىر بۇون ھنگالى وى

ددره و که ر و هم بی نو ل
ب ب ر پ ش ت ا و ب ده پو ل

میـر و زنـی ناـشا گـونـد
لـی کـوـوم بـوـونـه وـدـکـه کـونـد

هـرـیـهـکـ ژـیـرـهـ تـشـتـهـکـ بـرـ
پـیـرـیـ فـالـاـ خـوـهـ ڦـهـکـرـ

وانـچـ گـوتـ وـ وـئـ گـوـتـهـوـ
فـالـاـ پـیـرـیـ تـهـثـ دـهـرـهـوـ

پـاشـنـیـ هـاـتـهـ مـالـاـ مـهـ
کـاـ گـهـشـتـ وـ سـهـرـسـالـاـمـهـ

منـ زـیـ دـایـیـ هـنـهـکـ جـهـ
وـئـ رـاـهـشـتـهـ پـوـلاـ خـوـهـ

پـوـلـیـ کـهـفـنـ وـ پـرـ خـوـهـشـکـ
تـیـیدـهـ هـهـبـوـونـ سـیـ قـوـلـکـ

تـلـیـاـ خـوـهـ منـ دـانـیـ سـهـرـ
پـیـرـیـ خـوـارـنـ چـهـنـدـ کـهـسـهـرـ

پیرا ودکه مەلکەمۇوت
نېرى پۆل وپاشى گوت

ئەی سەيدايىن جەرخويىن
فالا تە وەك دوورەبىن

تە بارەكى پەر گەران
دايە سەر خۇھ بى گومان

ئەف نە بارى يەك و دوو
دەث زى بەردە بەسە لۇو

ژبۇ بارو كەارى تە
ھەمى كەس نەيارى تە

كورمانج تەقىدە مىر و زىن
ئە و ژىقۇندا دىمىن

تە دەقى كەوە بىن مىر
خۇودان تەخت وتاج وزىر

بیهک جان و دل و دهنگ
دگمهل دژمن بکن جهنهنگ

تەقىدە بدن سۆزا خۇھۇز و بازىن دۆزا خۇھۇز

وہ کہ میسا بین یہ ک
بدھست بگرن گورز و چہ ک

لسهه چیان ببازن دوزا خوه تم بخوازن

ژ کەرمانى تا (فەرات)
موصل) بگرن تا خەلات

ژ بوکورد و کوردستان ئاقدا بکن دبستان

دا بخوین کەچ و کور
چىكىن تۆپ و بالەفىر

خوهندەوارتىن قەنج و باش
لېيىش لەشكەر بىكىن مارش

وەك سەيداينىن جگەرخوين
بىكىن هاوار و قىيىرىن

مهلا رابه

خسوندا و زانایین و هلیت
تا کهی دخهوده بی مهلا؟
هاویر دخان و ئار و پیت
ما راسته تم وابی مهلا؟

مللهت سه رانسەر ما يەزار
کۆلە و بن دەستى نەيار
ھەردەم دکى قىير و ھەوار
جارەك شىيار نابى مهلا

تو رېبەرئ کوردىن رەبەن
ما نابىنى زنجىر و بەن
دەرن ل چۆلان بى كەن
دېسما تورانابى مەلا

ژ دەست مەچوون فەرمان ودار
كا خودندهگاھ و خودندهوار
برچى وتازى رەنگى مار
تم چاف ل دەستا بى مەلا

گاشا كو دەزگەھ هىن بى
قەي گاور و بى دين دىي...؟!
يان رەنگى رووس و چىن دىي
ھشىار وزانا بى مەلا

دەمن بخۇندىن بۇونە مىئر
هاوير خوه پاراست رەنگى شىئر
پەيدا كەرن وى مال وزىئر
لە و زۆر ل وى نابىن مەلا

زوو هین ببه تۆپ و تەنگ
ل سەر چیان بقىر و دەنگ
بەدۇزمەنە بکە تو جەنگ
ھى نۇو تو سەيدا بى مەلا

خۇوھ چەنکە بازىرىن مەزن
وون كار بىن ھەزار وەن
باودر بکە جارەك ژمن
تى زىر و هوستابى مەلا

بنىئر كەله مېھەر، با دېى
چوقلى ۋېھەر ل با دېى
لى دار بىزۇرۇق رادبى
دەقىيت كو زانا بى مەلا

ھەر دەم بەرە بايى بەھەر
باقىر و فەزفەز و ھەوار
سەر ژىريھ خوار ناكى زەنار
قەت چارە لى نابى مەلا

مللهت کو شەر دکن ھەمى
ئى قەلس سەرى دشکى تى
بى تانك و بى تۆپ و گەمى
ناپى خوه ئازاكى مەلا !؟

شايد تەركتۇر ھاتە كار
جۇتار ڙەھەن كر تار و مار
جارەك ڙەخەن نا بى شىار
جۈتنى مە ئى گا بى مەلا !؟

فاتی ومهلا

ئەڤ چ رىشە، ئەڤ چ شاشە؟
يا من بەرددە، يا بىتەراشە
ئەڤ چىھ بەردايە پاشە؟
زىتىرە ناۋىئىن جىيم ولا م

ئەز بىشى رىشىنى وشاشى
بى ئىز دگەھىيەمە پاشى
پى دخوم موج ومهعاشى
سەر بلندم پر كرام

ئەز بچووکم نووجوانم
پر بقان ئىشان نزانم
لى زوان ئەز دل گرانم
ئەز دقىيم خەرم و مەدام

ئەز مەلامە ئەث حەرامن
بەس ببىيىزە ئى لبامن
شەرىھتا لېشان تىدا من
نازكا شىرين كەلام

نازكم سەرمەست و گىيىزەم
ئەز ژ دەف شەكەر درىتەم
تم دخوازم راست ببىيىزەم
من دقىيەتن ناي وجام

رى سپى مە، ئەز مەلامە
ئەز خودان سەۋوم و سەلامە
ئەث دئۆلا من حەرامە
بەس ببىيىزە ئەز خولام

ری سپی بورو، پیر و کالى
روو ژ پندى مایه خالى
رۆژ و شەف هەردەم دنالى
ئەز دەلال و مەشخەرام

مەش خەرامى، ئەز خولامى
دل ژ من گەرتى بدامى
گوھ مەددە قى ناي و جامى
تۆتىيا ئەيوان مەقام

تۆتىيا ئەيوان بلندم
پېشە بالىم ئەز لەوەندم
نازدار و گەور و پندم
من دەقىت مىرەك تەممام

ئەز چلۆمە، قەى نەباشم
جبەپوشم، سەر بشاشم
تا كۈئاشى ئەز قەراشم
ناۋ و دەنگەم چۈونە شام

دی چکم ئەز ناٹ و دەنگا
دل دخوازى رووش و رەنگا
ئاوريين شىيىر و پىلنگا
دئى چكم كالىك حەرام

گەرج كالم، دل جوانم
ئەز دېلى رى پەھلەوانم
دل بىشىنى خۇوش دزانم
دل بىشەۋق و پەھەيام

پىرو كالى، كەفنه وارى
تەۋەنە بۇورى، بويە ئارى
قەت بىشى كارى نكارى
كاله مىرەك بى قرام

و در مە بىيىزە، ئەز شىيارم
و دەك بىزۇتم، پىيەت و ئارم
ئەز دېلى وارى لكارم
ئەي شەپالا رووژ خام!

ئەز جوانم، تەرح وکاتم
پر شىرىنم وەك نەباتم
نە ژيۇممالى تەھاتم
من دېقىتن زەوق و تام

ئەز مەلامە، دەولەمەندم
شىيەخەكى پر مال و گوندم
ئەز لەھەر دەر سەريلندم
ئەي دەللا بىسک ژدام

سەد تف و ئەف مال وزىبرە
دى ۋەكم سىنىڭىز كى رە؟
من دېقى يەك خورتە مىيەرە
ئەز دىشىنى نووگەهام

پر شىرىنى، نووگەبايى
وەر لىك من، پر بەبايى
لى تۈئىرۇ ئەزىزەھايى
ئەز دىيىف بەندادەممام

دەڭەنی بۇو، بىن درانى
راست دېيىژم، لى نەزانى
پەردىيا شەرمىن ھلانى
من توناۋىن والسلام.

ئاڭا حەياتى

مەى گەرا ئاشا حەياتى، مەست و دىۋانى تەمە
سۆرگولا باغى خەلاتى، سورغۇ بۇستانى تەمە

سوسىنى، يان چىچەكى، يان رەيھانى، يان ياسەمىن
بىللىنى مەست و حەزىن، دەر گۈلستانى تەمە

حۆربىا رەش كاكلى، ئەبرۇو كەۋانى و رۆژهروو
خودش پەريشانى وەلى، ئەز تم پەريشانى تەمە

گهر تو زین و شاهین خویان، تهخت و بهختی عەشق و دل
گهر شیرینا شاهین کوردی، ملکتی ئیرانی تەمە

رستەمنی ئیرانی عەشقى، خۆسرویەن زېرین کولاھ
کەيقوبادى ملکى فورسى، کوردى بىن جانى تەمە

دەر دل وجانى جگەرخوین، شاھ سەلاھەدینى كورد
گهر تو بەتلیسا وەلاتى، ئەز شەرفخانى تەمە

دسهـر چـاقـيـن مـهـراـ هـاتـى

تو هاتى ليـف شـريـنا من
ئـهـقـيـن و دـلـ رـهـقـيـنا من
وـهـرـه خــوهـشـكـه بــريـنا من
دـسـهـرـ چــاقــيــن مــهــراـ هــاتــى

بخــهـمـلـ وـخــيــيــزـ توـهـكـ زــيــنىـ
شــهــپــالـ وـشــهــنــگـ وـشــيــرــيــنىـ
ژــداـخــاـزــىـ رــهـ دــوـورــبــنــ
بــدــيــدــارــىـ پــهــتــ وــلــاتــىـ

بیدارا خوہ پر ندی
بروو ھیف و شہ کھر خندی
دشی ریده هنہ رمندی
بیہڑنا خوہ تو شہ مشاتی

ژ من جان و جگه رکوشتن
دل و میلاک همی مشتن
تهزی تیر و بهرو خشتن
به سه ئەف ماله میراتی

ته ما چه ک دا بشیرانی
مه جان و دل لسمه ر دانی
ئو گاور هیئت دبئ کانی
ته قاته ک دا بسهد قاتی

بەسە سەيدا، چنە گازن؟
ددلده تىيىر و پم بازن
مە خەو نايى، چلو رازن؟
دۇقى جەنگى دە شەھماتى

بېمەزنا خەود نەيا ئاشى
ژىرىجى دەركەۋى تاڭى
دەھرچاخ و دەھرگەۋى
توناز و ترەحك و كاتى

بنازدارى تو وەك شەنگى
سې زەندى، شەفەق رەنگى
چ پادى شاھ و سەرەنگى
دکى زورى مەن تاتى

لبەرتە تات و جەوتارم
مەگەر ئەز ژار و بىزازارم
ل بەزنا تە ئەۋىزىندارم
ل تە پىرۆزە پاشاتى

ل ته پیـرۆزه ئەـی دلـبـهـر
کوـمـالـ وـ جـانـ وـ دـلـ يـهـ کـسـهـرـ
مـهـدـانـ بـهـرـ پـىـ ئـهـ قـيـنـ پـهـ روـهـرـ
ئـهـ زـمـ پـنـدـئـ خـهـ رـابـاتـىـ

خـهـ رـابـاتـمـ ژـ مـهـ يـخـانـىـ
مـهـ مـهـىـ دـاـ (ئـهـ حـمـمـهـ دـىـ خـانـىـ)
(جـزـيـرـىـ) فـرـكـهـ فـنـجـانـىـ
ژـ كـوـوبـ وـ گـوزـكـيـنـ (باتـىـ)

ژـ كـوـوبـيـ دـهـسـتـىـ كـۆـلـخـۆـزـىـ
پـهـرـىـ رـهـنـگـىـ، شـهـكـهـرـ سـۆـزـىـ
مـهـ مـهـىـ نـۆـشـىـ گـهـامـ دـۆـزـىـ
دوـ سـيـقـيـنـ سـۆـرـهـ ئـهـ خـلاـتـىـ

قـهـ خـوارـىـ منـ ژـوانـ لـيـقـاـ
شـهـ رـابـ وـ شـهـبـهـتـاـ سـيـقـاـ
گـهـ لـۆـكـهـسـ دـىـ ژـمنـ پـيـقـهـ
گـهاـ بـهـزـناـ لـهـهـفـ هـاتـىـ؟ـ

هزار و سەد ئەقىندارن
دۇنى رىدە بىرىندارن
باقىيەرین و بەهاوارن
تەنلى ئەز خۆرت و زىتهااتى

دۇنى رىدە گەلەك مىّرم
پلنگ و ئەزىزەر و شىيّرم
بىتاج و گەوهەر و زېرم
بەسە سەيدا (ئەبووقاتى)

(جىڭەرخوين) بەس بکە فۆرتا
تو پىرى لى وەكى خۆرتا
تە دل دا بەر شەف و رۆتا
بخۇه كۆھى (ئەراراتى)

يار هات جقينا من

يار هات جقينا من بشەف
شەبىھم ل نەسىرىنان رىزى
چىچەك وەشاندىن وى بىدەف
سونبۇل ژ شەرمان راھەزى

نېرگز بىھىبۇنان كەنин
سۆرگۈل ژ لىقان پىشكىن
چۆل تەۋە لېھر پىن بۇو بەھار
ھەر دەر ژ بىنى ماتەزى

دۆزا جوانى جانه،لى
جاما له بالەب دايە من
ماكى ژ لېقى ئەرخەوان
جاما شەرابى ئامىرى؟

جاما شەرابا لال و در
من لېق بسەر لېقان دەبر
سى سەد قەدەح من ژى قەخوار
تىينا دلى من نا كۈزى

دەخودش دبوون، روو گەش دبوون
بى هش دبوون، سەرخوھش دبوون
بى ژين وقىن و لەش دبوون
ئى يار بەدەست كەت كا مىرى؟

پشتى گەهام ئاشا حەيات
بەش خوھ هاتن تەھ لەبات
مېيتن ژ دەھ قەند و نەبات
بەشتە ئەھ شەھ هەر بىرى

پشکۈزى ئەمەن
بەيىيونى چىيىيونى ئەمەن
دلسىزى ئەمەن
لۇيەتى جاندار نا پېرى

بۆچى دېن پەردا شەقى
بگەيىمە قىشىرىن دەقى
ويىرلى وەكى من ئەف دەقى
دا كوشاد و خوەش بېرى

چهپ و راست

مهی گهران مهی دگهراندن چهپ و راست
مهی خودران مهی دفراندن چهپ و راست

سورد پهري تین و دجن، گهزمه و تیر
ژکه ڦانان درڙاندن چهپ و راست

ههی و هقبی سه رخوهشان، دهنگنی دهفی
خوه ڙ چاڻان دره ڦاندن چهپ و راست

سه رخوهشان دهست درن ناز و کهچان
مهه تهني مل دهه ڙاندن چهپ و راست

تهني گوشهند و سه ما ناز وله و هند
بگرانی دک شاندن چهپ و راست

زوو بزoo ههـ دـرـنـ، شـهـكـهـرـ وـ مـهـيـ
ليـفـ ژـ لـيـقـانـ دـمـشـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

سيـ گـولـىـ، بـسـكـ وـ گـهـزـىـ مـارـيـنـ درـهـشـ
سـهـرـبـسـهـرـ منـ دـخـهـلـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

روـوـپـهـرـىـ ئـاـوـىـرـ ۋـاـيـرـ ۋـەـدـانـ
تـيـرـ دـدـلـداـ دـفـرـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

گـهـزـمـهـيـيـنـ چـاـقـيـيـنـ درـهـشـ، جـهـرـگـ وـهـنـافـ
لـ مـهـ كـالـانـ دـحـهـلـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

بسـكـ بـتـيـيـلاـ، كـوـفـيـكـيـيـلاـ لـمـهـخـوـوشـ
قـۆـزـيـيـيـنـ چـاـقـانـ شـكـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

وهـکـوـوـ نـايـيـ دـسـهـمـاـيـيـ كـهـچـ وـ خـورـتـ
بـلـانـ هـهـفـ دـكـ لـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

دـلـبـهـرـ وـنـهـيـ شـهـكـهـرـ وـ ئـبـرـوـوـ كـقـانـ
زـؤـلـفـ وـ جـيـئـنـيـكـ دـجـقـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

تـيـيـنـ ژـ هـاـوـىـرـ دـهـنـگـىـ سـازـوـ نـازـ وـ كـهـنـ
ئـهـمـ لـ مـاسـىـ دـجـقـانـدـنـ چـهـپـ وـ رـاستـ

سورمه پوشان دل رهشاندن، سه رخوه شان
خاچ په رسستان دهست په لاندن چهپ و راست

لاله ليڭيڭ ئەم كىشاندن دهست بدهست
من ل سىڭان دهست په لاندن چهپ و راست

ئاگر و پىتا ئەقىنچى

ئەقىنچۇپىتتا ئاگرى
ھەر دەم ژې بەر نال و گىرى
كى كارى جارەك ھلگرى
ئاهى ژ دەستى تە ئەقىنچى

ئەقىن بجارەك ئار و پىت
ھەرچى كو پىتەك پىشەبىت
بىن ھش دىبى شەيدا و شىيت
ئاهى ژ دەستى تە ئەقىنچى

شىرىنى پىشى، وەك شەكمەر
پى خودش دېن جان و جگەر
داوى لەن دل كەر دو كەر
ئاهى ز دەستى تە ئەقىن

باودر دكەر تەنھا ئەقىن
دىدار و ھەمبىيىز و جەقىن
ماچىن ز لېشىن پەشىن
ئاهى ز دەستى تە ئەقىن

ھەتا كۈئەز سەرخودش كرم
پەر ھېشى و بى ھش كرم
سەرمەست و پەر بى وەش كرم
ئاهى ز دەستى تە ئەقىن

ئەز مەست و ۋار و دىن كرم
وەر گاور و بى دىن كرم
بى خودندن و بى تىين كرم
ئاهى ز دەستى تە ئەقىن

ئەقىنە رەوشادلىرى
شىرىن كەنى، لىف شەكەرى
ئاگر دنیيىشا جگەرى
ئاهى ز دەستى تە ئەقين

ئى دل دتۇرا دلبەمەرا
جان دايە چاھىين ئەسمەرا
ئارماڭى تىئر و ئاۋرا
ئاهى ز دەستى تە ئەقين

ئەبرۇو كەشانا پۆر شەڭى
كى دل دېندىدا وى كەقى
كەنگى دكارت راكەقى؟
ئاهى ز دەستى تە ئەقين

وى نازكاشەكەر زىكەن
دا من زرىيە لىف و چەن
سۇتن لەن وى جان و تەن
ئاهى ز دەستى تە ئەقين

ئەقىن ژ پىيّتا ئاگرى
دل گىرتىيە قەت نامرى
فېيىدە چنە ئاھ و گرى
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

نالىن ژبەر داغىيەن دكول
زان دايە جەرگ و ناڭ و دل
لى، من شكەستن پشت ومل
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

گاۋا ژ دلبەر دوور دىن
برىن دىلدە كۈور دىن
سەرمەست وپر رەنجۇر دىن
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

پرئاھ و پرئاواز ددم
پەرواز بىرەنگى باز ددم
بىسەرچىان رە باز ددم
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

گەر ج کو من بازاره دل
پىت و بروشك و ئاره دل
پايتەخت و وارى ياره دل
ئاهى ژ دەستى تە ئەقىن

راداره دل، دووربىنە ئەو
يار تىدە كەسک و شىينە ئەو
تەحللى لپەي شىّرىنە ئەو
ئاهى ژ دەستى تە ئەقىن

دلبەر كو جارەك بىتە بال
داتىنى بەر پى زېر و مىال
زېير دچن دۆست و ھەۋال
ئاهى ژ دەستى تە ئەقىن

ئاهى ژ دەستى شىّرىن دەقىن
شەكەر كەنلى، ليق هنگەشىن
زەھر و مىرن بى، من دەقىن
ئاهى ژ دەستى تە ئەقىن

ژهـرـزـوـانـ لـيـقـيـنـ شـرـينـ
خـوهـشـ تـىـ لـمـنـ وـهـكـ (ـپـهـنـسـلـيـنـ)
پـىـ خـوهـشـ دـبـنـ دـهـرـدـوـ بـرـينـ
ئـاهـىـ زـ دـهـسـتـىـ تـهـ ئـهـقـيـنـ

جاـماـ ئـهـقـيـنـ پـرـ بـوـشـ
چـاـواـ قـهـخـوارـ ئـهـزـ چـوـومـ ژـهـشـ
گـهـرـ ئـهـزـ مـرـمـ جـانـىـ تـهـ خـوهـشـ
ئـاهـىـ زـ دـهـسـتـىـ تـهـ ئـهـقـيـنـ

ئـهـقـيـنـ زـ دـهـسـتـىـ يـارـىـ بـتـ
چـهـنـدـانـ كـوـ پـرـ دـزـوـارـىـ بـتـ
دـىـ دـلـ بـوـئـ هـشـيـارـىـ بـتـ
ئـاهـىـ زـ دـهـسـتـىـ تـهـ ئـهـقـيـنـ

ئـهـقـيـنـ وـهـكـىـ سـاـزاـ دـلـهـ
نـالـيـنـ وـ ئـاـواـزاـ وـ دـلـهـ
خـوهـشـ ئـيـنـ وـ دـاـخـواـزاـ دـلـهـ
ئـاهـىـ زـ دـهـسـتـىـ تـهـ ئـهـقـيـنـ

ئەقىن ژ چاۋىيىن رەش دزى
بىنا بىنەفەش و نىيېرگۈزى
وەك شىرەپا شىرەپىن مزى
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

جارەك لەدەستى دلېھەرى
شىرەپ لەبى، دېم گەوهەرى
دىسا ۋەخوم ئەز وەك بەرى
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

ئەن نازك كا پەر گەور و زىند
دېم گەوهەرا بالا بلند
جارەك دېپى من ئەن لەۋەند
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

ئەز دى ۋەخوم پىنگاۋى بى
زەھر و مەرن پەر ناشى بى
وەر من مەرن وى گاۋى بى
ئاھى ژ دەستى تە ئەقىن

ئەم دى ۋەخوين، وەر دىن بىن
پەر سەرخۇدش وېنى دىن بىن
جان و جىڭەر تەۋەخوين بىن
ئاھى ژ دەستى تە ئەفىن

ئەز خوھش دزانم ۋى سرى

ئەز چۈومە ناڭ بەخچى گولان زانم كۆ من بەردايە رى
گۇھدارى دەنگى بىللان ئەز خوھش دزانم ۋى سرى

ئەف رەنگ و دەنگ و ئاڭ و دار، ۋىنکرا ل من خوھش كىر بەهار
ئانىنە بەر چاقىن مە يار كەتمە خە يالا دىيم دورى

كەتمە خە يالان هوور و كۈور ئاور مە ئاقىيەن ل دوور
ناكا لىن بۇ شەھق و نوور دلېر ژ برجى دايە رى

دەركەت ژ نىيەن برجى مەشى ئاڭا چەمان قەت ناخوشى
سۆر گول ژ بەر شەرما وەشى ئەز دامە بەرييەك ئاوري

دەستى مەگىرتى خوسرووئى شىرىين قەدى رەش ئەبرۇوئى
ھەيقى خوھ دا بەر وى رووئ خوھش دا كەتن بىنيا پرى

دەستان ئىيشارەت دانە ھەف ھەتا لەپىن ئەزمان ودەف
رۆزى خوھ بەردا ھاتى شەف لۆكسا مە رووپىن دلېرى

شەرمىا رووپى من زۇۋ رەۋى مىرانيا دل تەھ جەنى
ودك ۋىن شەقىن دەست ناكەقى دەستور ئەدا لېچ شەكرى

گەھ راکەتن گەھ رادبۇون ھشىيار دبۇون ووندا دبۇون
گەھ ئەم ھەبۇون و گەھ نەبۇون خۇدەئ نەكى كو رۆزھلى

رابۇنە پىن ئەم دەست بىدەست سۈوند و گىرييەندىيەن مەبەست
ھى نۇواز ھەف خاتىر مە خۇدەست لى مان ل سەر سۆزا بەرى

پشتاخوه دا من و مەشى جۆبار ل چاقىين من خۇدەشى
پېيل دان جىگەرخوين زى كشى دژوارە دەريا خەنچەرى

مزگین

مزگین ل دل بورویه بهار گول پشکقى دەركەت ژ خوار
بلبىل بگول ره بۇوەھىچال دل نۇو ژ خەو بورویه شىار

گافا مە مزگین دايە دل، تىيەدە نەمانە دەرد و كۈول
رابوو ژ خەو ھات پىشى گول پىچان ل خوه چار و خومار

سەد ئافەرین بو ۋى دلى، ئېرىش بەر دېيمى گولى
چارك ل بەزنى حەربلى ھاتن سەما بىسک و گوھار

بىسک و گوھار ھاتن سەما، ئەپرى ل سەر زولفا نەما
دلېرل بەر من ھەر وەما، دنيا ل من بۇو دووست و يار

سەد ئاھ ژوان چاقىن درەش، بىكىتىن سياھ دېيمى دگەش
وان گوتىتىن شىرین و خوش، شەرىھەت ژ لىقان من ۋەخوار

شەريەت ژ لىيچان من مىڭىزى ھەتا كو دل ژى بۇو تىرى
قەت ئاگرى دل ناكۈزى پېتى ل دل دان بۇو ھەوار

من دىيم و گەرددەن گەزكىن، خالان بتالان من بىن
دەستان مەمك تالان كىن، ماچان ژ ھەر دەربىن ژمار

پىشى ب رەمز و نازىنا، جەنگ بۇو ب كولم وبازنا
پاشى بلاف و گازىنا، وەك روستەم و ئەسفەندىيار

ماچەك ژ لىيچان من ستاند، دەردى ل دل من پى رەۋاند
دەستى مە گىرت و نۇو ھەڙاند، گۇ: سەرسەرا ئەي شەھسوار

رابۇمە پى خاتىر مە خۇەست، قۇلان كەمبەر زۇو ۋەبەست
ئەم ھەردو گەرددەن خوار و مەست پېتتا دىلدى نابە سار

قەھوا شىرىن لىيچىن شەكىردا من ل من دەرگەھ ۋەكىر
دەردى دلى من زىدەكىر دىسا جىگەرخوين مايە ژار

لەف لەف چنە

فەلەك دەستى خۇه نادى كەس بلاقا
نە وەك كەو تىتە گرتە ئەو بداشقا

نە ئاھوویه ژ دوور ۋە لى بىنیم
نە كىيىرگۈيە كوبىگرم وئى براشقا

كەچى بىچ ژ بۇمن سەرگەرانى
وەكى هەۋىدىنە هەر دوو ئەم ببىاشقا

تە گۆتى من ئەگەر جارەك تو بى قىر
ئەمى روونن لېشت پەردى دوو گاڭشا

ھەيە دەھ سال لبەر دەرئەز دنالىم
تو نابىيىزى بەسە مالا تە ئاڭشا

ژ من جانی شرین گەر تو دخوازى
ژ من بستىن ببە سەر ھەردۇو چاۋا

ژ دەستىن تە سپى بۈرم، بۈرمە وەك كاك
دگەل بلبل دنالىم ئەزل ماشا

مەگۆ بەلكى دبورجا شانەشىنى
ئەمىن روونن دكنجى بۈركۈزۈشى

بشقان خاپان تە ئەزىز كرم جىڭەرخويىن
بەسە ئىدى فەلهك مالا تە ناشا

گازن ڙ کى

ئي——رڙ به رڙانا دل
دل ڙار و مهست و خهسته يه
ئاگر ل سهه داغنى دکول
بى گازن وبى لوڻمه يه

مادئ ڙکى گازن بكم
گازن ڙ بمر بازن بكم
دھردئ ل دل مازن بكم
چهندان بكم بى فيده ديه

بى فىيده يه ئەم ناله نال
بۇرین ل من پر ماھ و سال
دلبەر ل بەر چاۋىن خىال
لەورا ئەقىن يەك نوقتە يە

نوقتا ئەقىنى ئاتەشى
لاشى كوپىتەك تى كشى
كەنگى دېيىت ئەو خودشى
ما كى نزانى ئەف ودىه

زانم ئەقىن پر شەوق و تاف
پەيدا دكى ژانا زراف
سینگا كوپىتەك چۈرۈيە ناف
وەك مووم و فند و لوکسىن هات

باغى شەھبالى پەرى

نازكا من هاتە خوارى
دايە ھندور شەوق و تاڭ

خانى داگرتى ژ بىنى
نېرگۈز و مىك و گوللاڭ

بۇ بەھەشت و مىرگ و گولشەن
چىچەك و گۈل پىشكىن

باغى شەھبالى پەرى بۇ
پادى شاھم ئەز دناف

دامه دهستي گهور و نازك
کوب گرمى من گفاشت

هه ردو چافان تير رهشاندن
سورة ليثان کر سلاف

من دبه رسينگا خوه دا
ئاني سهري بهرداييه سه ر

ئهز بچافان لى دنيريم
بهرزون وبالا پر زراف

سحره بازن هه ردو چاثين
رهشله ک ئاور قه دان

روو و هكى بەرفما زناران
بسک ل ھاویر بۇونە داش

لى چەن ولېق و كەپۈو
ئەلماس ولال و گەوهەرن

سیېش دسنگىيەدە بلندن
نووگەنانە گەور و خاف

كەتمە گۆمانىيەن دکۈر
پىتلان ل من دان بۇون لەھى

خوەش دېر پىتلان دچم
لىنى كى دزانى، ئاث و ئاف

من ژ لېقان شەرىيەتا
سېقان قەخوارى دەف ب دەف

زولف و بىسىكىيەن مسک و تارى
لىنى شىكەستى ھەردو چاڭ

ھەورى گۆمانان بەلاڭ بۇو
ترس و ساوير قەت نەمان

يار ب چاڭييەن رەشىبەلەك
ئەز زۇو گەناندەم بەر دەلاڭ

ئەزگەام بەر ئاڭ و دەشتى
كەنە نىيېش باغانى بەھەشت

ئۆخ، ل جانى من چ خۇوش تى
دى چىكم زىرۇ دراف؟

بەخچە يىن مىرى جنايە
دل بىرس ئەز پىيىدە چۈوم

وى، ل من دەرگەھ ۋە كر
ما وى چ بىيىن دى و باڭ؟

گو: جىڭەرخوين، بۆچ مەستى
دل بىرس و شەپرزاھ؟

ما گەلۇ، وى بىنە دەستى
مە ھەر قەھەف پېيل و گاڭ.

دیاریبا یاری

ژ دوستی ره چ ریکم ئەز دیارى
دیاره یار دخوازى من بیارى

دخوازم جان ودل ژیره بشیئنم
تەنی شەرمە، ھەممى دەردو ھەزارى

دخوازم ھەردو چاڤان ژیره ریکم
بکیئر نایيەن، ژوان ھەر خوین دبارى

دئییم ژیره زمان ودەف بشیئنم
نه ھېۋانە شەف و رۆزان ب زارى

نزانم ئەز، چ ھىزايە كورىكم؟
جيھان پىتكەن بھاين بسىكى تارى

سەرى ناچارە من دانى ل بەرپى
مه گو: شاھم، تو پىليلىكە سوارى

تەنى خام ب نازى هاتە سەرمن
زقستانە ل من شىن كر بھارى

ب وان لېقىن شرين گو: رابە سەيدا!
تو سەرىستى ژ من چبکى، دكارى

ژ رېقە ئەز بەزمىھ پىن و دەستان
ب ژۆر ۋە ھلکشىمە ئەز ژ خوارى

ژ بهخچى پاخلىق چوومە دو سېقان
ژ بستانى رووان دىمەن ھەنارى

ژ لېقىن ئەرخەوانى من دوسەد جام
شەرابا ھنگۈيىنى، نۇو ۋەخوارى

ب دهستى خودى سپى ئەز كرمە ھەمبىيىز
وەكى پۆلا ھەلاندە ئەز ب سارى

مە ھەردو دەست ل بەزىتى بۇون ھەمايل
ب بەر پىتالان كەتن رەش بىك وچارى

مەتالانەكر بەر وېستان بجاردەك
كەنى وگۇ: بەسە رابە ھەسارى

مەگۇ: گۈرى جىڭەرخوبىن بۇ دەقىن رى
ب دەست نايىن وەكى ئىرۇ تو جارى

داغيئن سينگى

ديسا ر بير ڙانا ئه ڦين
من تيئن ڙ دل سه د ئاخ وئوخ
داغيئن ل سينگى ئاخ ڦين
هه ر ڙئي دزيئن خوين و زوخ

خوين تئي ڙفان داغيئن دکول
که رکه ر دبت ميلاک و دل
دشكىئن لمن تهه پشت و مل
گافا کو تئي ئهو شهنگ و شوخ

شۆخ قامەتى وى ساعەتى
دا من نىشان خال و خەتنى
گاڭا مە دى بۇ دل كەتنى
من سەجدە بىر ئەبرۇو و رۆخ

ئەبرۇو قەزەح، چاڤىن قەدەح
من پى دىكىر كېيىف و فەرەح
بەزنا زراف مىسک و گولاف
خەفتان بىسەردە شال و چۆخ

خەفتان ل بەزنى چۆخ و شال
سەد رىستەم و فەرەھاد وزال
ۋى نازكـا رىند و دەلال
كوشتىينە ھەرىيەك ئەو بىدۇخ

سەد دۆخ ل سىنگى خىستنە
مېلاڭ و دل دەرخىستنە
زىنار و كەمبەر بەستنە
لى راكشاندىن تىير و ھۆخ

پر تیز و هقچ وئى لى كشاند
ئاگر بسەرده لى رەشاند
تیرا كەۋانى رەش وھشاند
دانى جىڭەر، خوبىن بۇو كولقۇخ

تەماشا دلىھر

دلىھر گەلەك دەلالە، ياشا دەلالى ياشا
وەك تە ھەبن شەپالە، سەد حاشا "ئىم" حاشا

دېھىنى گەور ورېندى، چەلەنگ وپر لەۋەندى
خۇەسرويىن سەربىلندى، سەردارى مىرۇ پاشا

رۆكەھرەبا ورۇزى، پەرتاۋى ئەل دىسقۇشى
ئاگىر دكۈنچ و دۆزى، ڇانا زراف دلاشى

سادە ژەرنگى ئاقى، شىيەرىنى وەك دراقي
گەراقى نەوق زراقى، سەرتىپ و گەور وپاشا

چىن چىنە زولف و رەيھان، ئەنى تاجا شەرفخان
ئەبرۇو كەقان و ئەيوان، روو گەلگەشە دكاشى

چاھيئن درهش ستيئرن، كهپ وچلاك وشىئرن
سەدەف دران وزىئرن، زمان قەلەم تراشا

چەن گەور ويسكى رەش قەر ئەلماس گوھار و گەوهەر
گەردەن بەلۇر و مەرمەر، سىنگا سېپى قوماشا

مەمك سېپى بلندن، بەزىن بگولك وبەندن
سەر پىچى موم وفندن، ياقۇوت ودر دقاشا

چاك وچەلەنگ وبەنگىن، خەفتان بسىرەدە رەنگىن
ئەى سەيدايىن جىڭەرخوين، دە فەرمۇ وەر تەماماشا

چاھيئن درهش ستيئرن، كهپ وچلاك وشىئرن
سەدەف دران وزىئرن، زمان قەلەم تراشا

چەن گەور ويسكى رەش قەر ئەلماس گوھار و گەوهەر
گەردەن بەلۇر و مەرمەر، سىنگا سېپى قوماشا

مەمك سېپى بلندن، بەزىن بگولك وبەندن
سەر پىچى موم وفندن، ياقۇوت ودر دقاشا

چاك وچەلەنگ وبەنگىن، خەفتان بسىرەدە رەنگىن
ئەى سەيدايىن جىڭەرخوين، دە فەرمۇ وەر تەماماشا

ب تۆرە بخوینە ۋى نامى

وەرە بايىن سېپىدى خۇوش
ژ دەستى من بىگە ۋى نامى

بەدەستىنى سېپى زەندى
شەككەرخەندى، بلندقامتى

ب زانىن و ب تۆرە خۇوش
بخوينە نامەيىن ژىرىه

دې ناڻي مه بيٽته سه
زماني شاهه به هرامني

بيٽره: گرتیئي بسکنی
ته تم ڙارو برینداره

رهما و بهندهواره ئمهو
قەلابندە دنیف شامي

دخوازى پرسه کى لىكى
ژويىه بهرسقى رىكى

ژوان ليٺ و دهقى شىرىن
بشقىنه ژيره پەيخامى

ل زين و رووش و پەرگالى
بپرسه جاره کى سالى

بيٽره كوشەف و رۆزان
ژ ته دستىئى ئيلهاما

دزیندانیيـد روونشـتى
دكى گـاز وـگلى هـردهـم

کـو دـفـيـسـى بـ خـوـبـنـا دـلـ
لـ هـمـرـ دـيـوـارـ وـهـنـدـامـتـ

ئـگـهـرـ بـيـرـثـىـ چـيـهـ دـاخـواـزـ
كـمـسـىـ ژـارـوـ بـرـيـنـدـارـهـ

بـيـرـثـهـ کـوـ دـقـىـ جـارـهـكـ
ژـقـانـ دـهـسـتـانـ ـقـهـخـوـيـ جـامـىـ

لـ سـهـرـ ئـاقـانـ، لـ نـاـفـ باـغـانـ
ـقـهـخـونـ مـهـىـ، ـگـوـهـ بـدـنـ زـاخـانـ

درـسـتـهـ چـهـنـگـهـكـ ـزـئـاخـاـ بـهـرـ
دـهـرـىـ دـلـبـهـرـ بـ بـوـسـمـ ئـهـزـ

ـزـ دـهـرـىـ منـرـهـ دـىـ خـوـهـشـ بـىـ
ـگـهـلـهـكـ بـيـتـرـثـ پـهـرـشـامـىـ

ئەگەر دلبەر دخەودا بى
ب نەرمى بىگە سەردىيىمان

خوھ بەردىسەر دەف ولېفان
ئۇ وان دىيمىن وەكى سېقان

تو راموسە، سەلاۋاتىن من
بەدە وى شۇق و دۆمانى

ژوان لېقىن شرين جارەك
ز بۆ من پرسەكى بىنە

دنىيەش ليزا ئەۋىينى دە
دو بەركىن من هەرن دامى

دبى ئەو شاھ و كەيىخە سروو
بجارەك من بىكى ئازاد

كوسەر دەينم ل بەر لالەش
بىكم هەى، هەى دەنگامى

ددرئ مـهـيـخـانـهـيـنـ روـونـمـ
مهـيـنـ فـرـكـمـ بـ سـهـرـيـهـسـتـ

لـ سـازـيـ گـوـهـ بـ دـيـرـنـ ئـهـمـ
بـكـنـ نـالـيـنـ دـگـهـلـ خـامـيـ

جـگـهـ رـخـوـيـنـ شـاهـ وـخـونـكـارـهـ
كـوـ جـارـهـ دـهـسـتـ بدـيـ يـارـيـ

بـ هـقـرـهـ هـهـرـنـهـ سـهـيـرـانـيـ
بـ قـنـ تـهـ كـتـيـكـ وـبـهـرـنـامـيـ

ئەقىنا دل

ئەقىنا دل تە دل كرييە بىندار
بەهارا من، ھەممى زدر بۇون گول و دار

مە ئەو رۆزىن جوانى دان بىتولك
كە تم ھەشتى، ژ نۇوقە بۇوم ئەقىندار

دران و چاف و دل پىيكتە شىكەستن
ئۇ پورى من سېپى بۇوييە بىيەك جار

بەھەر چاران دېی خۆرت و دېی پیر
ز بۆنا من نەما ھىۋانە ھەر چار

جىهان پىتكە دچاقى من دە خۇدەش بۇو
نەها، پىرم، دچاقى من دە بۇو سار

شەقا رەش پەز ۋەدانە ھاتە سەر من
کو روڭا من لېھر ئاھايىھ، ئىيشار

جوان بۇوم ئەز بىۋەست و يار و كەس بۇوم
كۈپىر بۇومە، ھەمى كەس بۇونە نايار

ئەقىنا من وەكى ھەسىپى چەلنگە
رەقانىم ئەز، نە زەنگە و نە ھەقىسار

ل كۈو دىرم، دېم كۈو، ئەز نىزان
دەما دىرم ئەزى چېكىم بە (ھەسار)؟

كە تم ھەشتى و سەر زېر بۇومە دەشتى
نە ئەو لات و نە ئەو ھىيم و نە ئەو دار

بەرئ رەنگى پلنگان ئەز بساو بوم
ژ بەر خاپان، نەا ئەز بومە كەفتار

بىھر پىتلان كەتم بى دۆز و داخواز
دىنالىم ئەز وەكى هەچى بىرىندار

جىڭەرخوين بەس بېيىۋە پە درېڭە
بەسە كوردو ڦخەو رابە تو ھشىيار

ستوكھولم 18/6/1980

نافه‌رۆك

5.....	زیلەھامتى جگەرخوین.....
7.....	دیارى
9.....	پەيۋەك پېيدىشى.....
11.....	جگەرخوین... زيان و داهىنان.....

ھەلبەستىن وي

21.....	بکورتى زىنا من.....
25.....	بىرىيَا وەلات.....
29.....	شاهناما شەھىدان
41.....	قىبلەگاھى شاعران
43.....	كوردستان
48.....	كا وەلات و ئال و ئىزلى
50	فەراتى دەردان
52.....	شام شەكرە وەلات شىرنىزە
56.....	رىيَا سەرىبەستى دۇوارد
59.....	پىّرا تورى
61.....	كوردستانم كا
62.....	دەزگىرييَا خورتان
66.....	سەرخوەبون

67.....	گوتنا ودلات.....
70.....	وەلات دەردى تە دژوارە.....
72.....	کیمەئەز.....
83.....	رئى دېى بۆست دېمن نابى دوست.....
85.....	چ زىھەر دېقى.....
89.....	بىسەر چىان كەتم.....
91.....	هاوار ھاوار.....
100.....	حزم زنار.....
118.....	دلئى جىگەرخوبىن.....
120.....	زۆر و چاشسۇرىيا دېمن.....
126.....	پارتىزانم.....
129.....	دېير ئانىبىنا قازى محمد.....
131.....	كى ھلگرى ئى بارى من.....
135.....	ئەي وەلات.....
138.....	كوردىستان.....
141.....	ئالا من.....
143.....	ھەي فەلهك.....
146	مەھرەجان
149.....	رۆزاخونەدەغان.....
151.....	ئەز نىزانم چ بىيىزەم.....
161.....	سلاف ل سفرا حازرە.....
164.....	سەرخوھ بۇونا مەريشىكان.....
171.....	شەرى ئىينا.....

دینى مە تىتە زانىن.....	176
ئەۋ ئاوا دووم ناكى.....	178
دەرىيىشى خۇوه نادى پېش.....	179
چېكىم بىرۇڭى و ئەپىر.....	182
فالا قەردەچىي.....	185
مەلا رابه.....	190
فاتىن و مەلا.....	194
ئاشا حەياتى.....	200
داسەرچاچىن مەرا هاتى.....	202
يار هات جىقىنا من.....	207
چەپ و راست.....	210
ئاگىر و پىتتا ئەشقىنى.....	213
ئەز خۇوش دىزانم ئى سرى.....	221
مىزگىن.....	223
لاف لاف چنه.....	225
گازىن ژىكى.....	227
باغىت شەھبالى پەرى.....	229
دىارييىا يارى.....	233
داغىين سىينگى.....	236
تەماشا دىلەر.....	239
بىتىرە بخوبىنە ئى نامى.....	241
ئەشقىنا دل.....	246